

T.C.
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ

GÜMÜŞHANE İL EKONOMİK
GÖRÜNÜM RAPORU (2022)

04.04.2023

YÖNETİCİ SUNUŞU

Mürsel YAŞAR
Ticaret İl Müdürü

İlimiz 657.500 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye'nin yüzölçümünün yaklaşık %0,84'nü oluşturmaktadır. Gümüşhane ili yeryüzü şekilleri bakımından iki farklı özellik göstermektedir: Birincisi; yüksek bir plato olan Şiran, Kelkit ve Köse ilçelerini kapsayan güney kesimidir. İkincisi; dar ve derin vadilerle birbirinde ayrılmış yüksek dağların bulunduğu Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini kapsayan kuzey kesimidir. Gümüşhane'nin ünlü yayları da kuzey kesiminde bulunmaktadır. Genel itibariyle dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahip olan Gümüşhane ili arazisinin %60'ını dağlar, %29'unu platolar ve %11'ini ovalar teşkil etmektedir. İlin en yüksek noktası 3.331 metre ile Abdal Musa Tepesidir.

Gümüşhane İlinin sosyo ekonomik yapısı genel olarak tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ancak; son yıllarda İlimizde sanayi ve madencilik sektöründe ciddi bir gelişme kaydedilmiştir. İlimizde Organize Sanayi Bölgesi 2000 yılında faaliyete geçmiş olup, yatırım yapacak işletmelere ücretsiz arsa temini yapılmış ve 59 parselin 25 adedinin tahsisi yapılmış, on işletme üretime geçmiş, diğer işletmelerin ise yatırımları devam etmektedir.

İlimizde gelir ve refahın artırılması ile mevcut faaliyet alanlarında üretim ve verimliliğin artırılması, ilde yeni alanlarda yatırımlar yapılmasına bağlıdır. İlimizde tarım, hayvancılık, sanayi, madencilik ve turizm gibi alanlarda yatırım yapabilme fırsatları bulunmaktadır. İlimizin yeraltı zenginlikleri bakımından önemli bir yeri bulunmaktadır. Altın, gümüş, bakır, demir, çinko, kurşun, barit, bazalt, kalker, mermer, kömür gibi maden yatakları rezerv bakımından çok zengindir. Maden kaynakları ilimizin en önemli doğal zenginlikleridir.

İlimizin genel ekonomik ve ticari durumunu sunmaya çalıştığımız bu rapor en doğru, en son verilere ve resmi bilgi kaynaklarına dayanmakta olup, konuları ile ilgili dokümanları intikal ettiren kurum ve kuruluşlar ile bu raporun hazırlanmasında emeği geçen İl Müdürlüğü personeline teşekkür eder, başarılarının devamını dilerim.

İÇİNDEKİLER

GÜMÜŞHANE İLİNİN GENEL DURUMU

Gümüşhane Tarihi	3
Coğrafi Konumu	5
İlçelere Göre Nüfusu	9

I. TİCARET

1.İç Ticarete İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası	12
Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası	12
Kurulan ve Kapanan Şirket Sayıları	13
İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti	14
Taşınmaz Ticareti	14
Kuyum Ticareti	15
Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sitemi	15
Bankacılık	15

2. Esnaf ve Sanatkârlara İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

Esnaf ve Sanatkarlara İlişkin Sayısal Bilgiler	17
İlçelere Göre Esnaf Sayıları	17
Esnaf ve İşyeri Sayıları	17
Tescil ve Terkin Sayıları	18
Esnaf Yaş Ortalaması	18
Cinsiyet Dağılımı	19

3. Kooperatiflere İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

Kooperatif Sayıları	20
Genel Kurul Sayıları	20
Kooperatiflerin Sayısal Görünümü	20
Koop-Des Programı	21

4. Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimine İlişkin İstatistikler

Temel Bilgi ve İstatistiki Veriler	22
Tüketici Hakem Heyeti Kararları	22
Tüketici Hakem Heyeti Ödenekleri	23
Piyasa Gözetimi ve Denetimine İlişkin Faaliyetler	24

II. DIŞ TİCARET

İlin İhracat Verileri	21
Bölgesel İhracat	22
Dış Ticaret ve İthalat Verileri	22

III. ÜRETİM

Tarım Sektörü

İlin Arazi Varlıkları	26
Organik Bal Üretimi	27
İlin Meyve ve Sebze Üretimi	28
İlde Yetiştirilen Hayvan Varlığı	28
Tarım Amaçlı Kurulan Kooperatifler	29
Tarım Alanında Yapılan Projeler	30
Üretici Örgüt Bilgileri	31

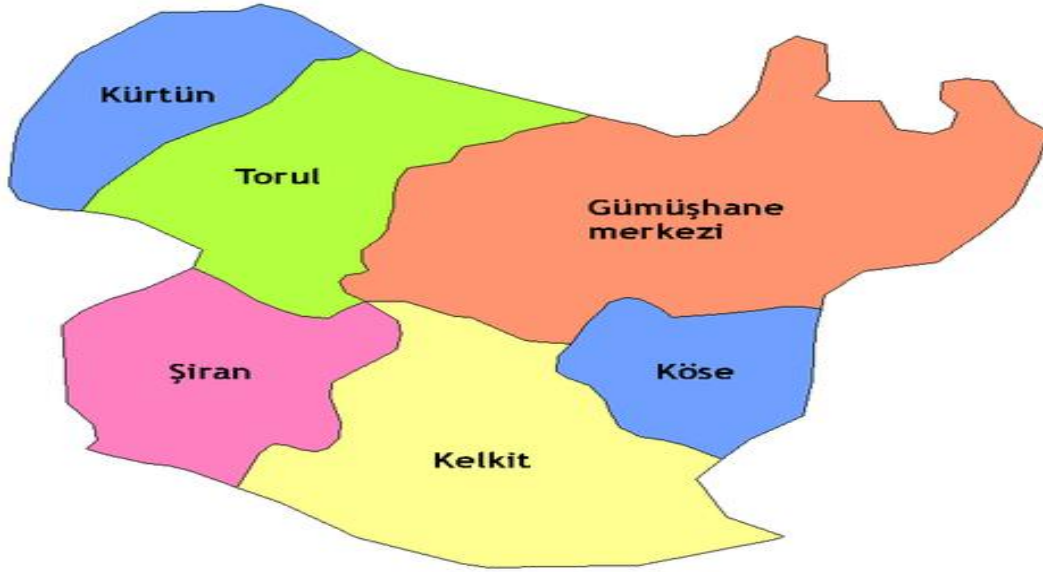
Sanayi Sektörü	30
Sanayi Sektörünün Yapısı	31
Sanayi İşletmelerine ait Bilgiler	31
İlimizde Maden Üretimi	31
Organize Sanayi Bölgesi	33
İŞGEM	34
Küçük Sanayi Siteleri	35
Hizmet Sektörü	36
İnşaat Sektörü	36
Sağlık Sektörü	37
Eğitim Sektörü	39
Ulaşım Sektörü	44
Turizm Sektörü	46
Turizm Potansiyeline İlişkin Sayısal Veriler	46
İlin Turistik Yerleri	46
Kış Turizmi	47
Yayla Turizmi	48
Antik Kent Turizmi	52
IV. İSTİHDAM	57
Çalışan Sayısına İlişkin Veriler	58
Aktif İl Nüfusun İşgücüne Katılım oranı ve İşsizlik oranlarına İlişkin Veriler	58
Kayıtlı İş Gücü Verileri	59
Toplum yararına Düzenlenen Kurslar	59
İstihdam Amaçlı Yapılan Yatırımlar	60
V. DEVLET YATIRIMLARI	62
VI. DEVLET YARDIMLARI	65
VII. DESTEKLENEN SEKTÖRLER	70
VIII. SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	71
KAYNAKÇALAR	72

Sıra No	TABLolar	SAYFA
Tablo-1	İlin 2022 Yılı Nüfusu	9
Tablo-2	İlçeler Göre Nüfus Sayıları	9
Tablo-3	Gümüşhane Ticaret Sanayi Odası Üye Sayısı	12
Tablo-4	Kelkit Ticaret Sanayi Odası Üye Sayısı	12
Tablo-5	İl Genelî Türlerine Göre Şirket Dağılımı	13
Tablo-6	Şirketlerin Meslek Grubuna Göre Dağılımı	13
Tablo-7	Kurulan ve Kapanan Şirketler	13
Tablo-8	İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Yetki Belgesi	14
Tablo-9	Taşınmaz Ticareti Yetki Belgesi	15
Tablo-10	Kuyum Ticareti Yetki Belgesi	15
Tablo-11	Ticari İleti Şikâyet Sayıları	15
Tablo-12	Banka Şube Sayıları	16
Tablo-13	Nakit Kredi Miktarı	16
Tablo-14	Altın Kredi Hesabı	16
Tablo-15	Sanatkârlara İlişkin Sayısal Bilgiler	17
Tablo-16	İlçelere Göre Esnaf Sayıları	17
Tablo-17	Esnaf ve İşyeri Sayıları	17
Tablo-18	Meslek Bazında Tescil/Terkin Sayıları	18
Tablo-19	Esnaf ve Sanatkarların Yaş Ortalaması	18
Tablo-20	Kooperatiflere ait Sayısal Bilgiler	19
Tablo-21	Genel Kurul Toplantıları	20
Tablo-22	İlçelere Göre Kooperatif Sayıları	20
Tablo-23	Hibe Desteği Sağlanan Kooperatifler	21
Tablo-24	Yapı Kooperatifleri	21
Tablo-25	Tüketici Hakem Heyetine Yapılan Başvuru Sayıları	22
Tablo-26	Tüketici Hakem Heyeti Ödenekleri	23
Tablo-27	Tüketicinin Korunması Kapsamında Yapılan Denetimler	23
Tablo-28	Bölgesel İhracat	26
Tablo-29	İthalat Değerleri	27
Tablo-30	İhracat ve İthalat Verileri	28
Tablo-31	Arazilerin İlçelere Göre Dağılımı	30
Tablo-32	Tarım Arazilerinin Dağılımı	30
Tablo-33	İlin Arazi Varlığı	31
Tablo-34	Arazilerin Sulama Durumu	31
Tablo-35	Organik Bal Üretimi	32
Tablo-36	Üretimi Yapılan Tarımsal Ürünlere İlişkin Veriler	33
Tablo-37	Organik Üretim Yapan İşletme ve Çiftçi Verileri	33
Tablo-38	İlimizde Hayvan Varlığı	33
Tablo-39	Tarım Amaçlı Kurulan Kooperatifler	34
Tablo-40	Gayri Safi Milli Hasıla İçindeki Payı	34
Tablo-41	Üretici Örgüt Verileri	34
Tablo-42	Tarım Alanlarında Yapılan Projeler	35
Tablo-43	50 den Fazla İstihdam Sağlayan Şirketler	36
Tablo-44	İlimizde Maden Potansiyeli	36

Tablo-46	İlde Faaliyet Gösteren İmalat Sektörü	38
Tablo-47	Coğrafi İşaretli Ürünler	38
Tablo-48	Organize Sanayi Bölgesi Verileri	38
Tablo-49	Küçük Sanayi Siteleri Verileri	40
Tablo-50	Gayri Safi Milli Hasıla	41
Tablo-51	Sanayi Sektörü İstihdamı	41
Tablo-52	İllere Göre Konut Sayıları	42
Tablo-53	Sağlık Personeli Verileri	43
Tablo-54	Akademik Personel	45
Tablo-55	Öğretim Görevlisi ve Derslik Sayısı	46
Tablo-56	Akademik Personel Sayısı	46
Tablo-57	İlk ve Orta Öğretim Verileri	47
Tablo-58	Okullaşma Oranları	47
Tablo-59	Halk Eğitim ve Çıraklık Eğitimi Merkezleri Verileri	48
Tablo-60	Halk Eğitim Merkezleri tarafından Düzenlenen Kurslar	48
Tablo-61	İl ve İlçe Merkezleri tarafından Düzenlenen Kurslar	48
Tablo-62	Spor ve Kulüp Verileri	50
Tablo-63	İlimizde Bulunan Devlet Yolları	63
Tablo-64	İlimizde Bulunan Motorlu Taşıtların Sayıları	50
Tablo-65	İlimiz Turizm Potansiyeline İlişin Veriler	52
Tablo-66	İlimizde Bulunan Kültür ve Sosyal Kurumlar	52
Tablo-67	Sosyal Güvenlik Verileri	63
Tablo-68	İşyeri ve Sigortalı Sayısı	63
Tablo-69	İstihdam Oranları	64
Tablo-70	Kayıtlı İş Gücü ve Kayıtsız İşsizler	64
Tablo-71	İş Kur Tarafında Düzenlenen Kurslar	64
Tablo-72	Faaliyet Kolları İtibariyle Teşvik Verilen Sektörler	66
Tablo-73	İşsizlik Amaçlı Yapılan Yatırımlar	65
Tablo-74	Yapılan Projelerin Sektörel Dağılımı	67
Tablo-75	Yatırımların Sektörel Dağılımı	67
Tablo-76	ESKK. Kooperatif Sayısal Verileri	70
Tablo-77	Mikro ve Küçük İşletme Verileri	71
Tablo-78	KOSGEB Destekleri	71

Sıra No	GRAFİKLER	SAYFA
Garafik-1	Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı	10
Garafik-2	Nüfus Yoğunluğu	10
Garafik-3	Yüzde Oranları	13
Garafik-4	Yıllara Göre Tescil ve Terkin	18
Garafik-5	Yıllara Göre Kadın ve Erkek Esnaf Sayısı	19
Garafik-6	Kooperatiflerin Türlerine Göre Dağılımı	20
Garafik-7	Kooperatif Ortaklarının İlçeler Göre Dağılımı	21
Garafik-8	Hakem Heyeti Kararlarının Sonuçlarına Göre Dağılımı	22
Garafik-9	2022 İhracatı	26
Garafik-10	Bölgelere Göre İhracat	27
Garafik-11	Bölgelere Göre İthalat	28
Garafik-12	Tarımsal Alan Kullanımı	31
Garafik-13	İllere Göre Konut Satışı	42
Garafik-14	Yapı Kullanım İzin Belgesi Sayısı	42
Garafik-15	Tamamen veya Kısmen Biten Yapı İzin Belge Sayısı	43
Garafik-16	İlimizde Yatak Başına ve Hekim Başına Düşen Hasta Sayısı	44
Garafik-17	Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı	45
Garafik-18	Yıllara Göre Öğrenci Sayısı	46
Garafik-19	Lisans, Yüksek Lisans ve Doktora Yapan Öğrenci Verileri	47
Garafik-20	Okur Yazarın Nüfusa Oranı	47
Garafik-21	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	48
Garafik-22	Net Okullaşma Oranı	48
Garafik-23	Derslik Başına Düşen Öğrenci sayısı	49
Garafik-24	İşgücü Verileri	64
Garafik-25	Sektör Bazında Dağılım	67

GÜMÜŞHANE İLİNİN GENEL DURUMU

Gümüşhane Tarihi

Tanzimat'tan önce, Erzurum Eyaleti Müşirliğinin kapsadığı sancak ve kazaların hududunu çizmekte güçlük çekilir. Bu hususta elde ettiğimiz en eski kaynak olan Kâtip Çelebi'nin Cihannümasında Eyalet-i Erzurum kısmında Erzurum'un kazası olan Gümüşhane yer almaktadır. Kazalar arasında daha sonra Gümüşhane'nin nahiyeleri olacak olan Kovans (Bu günkü Kale Köyü) ve Yağmurdere, Erzurum'a bağlı kazalar olarak gösterilmiştir.

Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde Gümüşhane'yi Trabzon Eyaleti sınırları içerisinde göstermiştir. 19. asır başlarında Osmanlı İmparatorluğunun eyalet ve sancak taksimatında görülen karışıklık, Erzurum'da daha bariz göze çarpmaktadır. Erzurum Eyaleti'nin idari taksimatını gösteren en önemli kaynak T.T.K. Kütüphanesinde bulunan iki yazma defterle İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunan diğer bir yazma defterdir. Bu defterler birbirini tutmamaktadır. Birinde kaydedilen bir yer diğerinde kaydedilmemiştir. Birinde kaza olarak gösterilen diğerinde sancak olarak gösterilmektedir. Bunlardan üniversite kütüphanesinde bulunan ve hangi tarihte yazıldığı belli olmayan yazma eserde ve T.T.K. Kütüphanesindeki tarihi belli olmamakla beraber 1830' dan sonra yazıldığı tahmin edilen eserde Gümüşhane, Erzurum'un kazası olarak gösterilmektedir. Yazılış tarihinin Tanzimat'tan sonra olduğu anlaşılan diğer bir yazma eserde ise Gümüşhane yine Erzurum'un kazası olarak gösterilmektedir. Tanzimat'ın ilk yıllarında Osmanlı İmparatorluğunun idari yapıda yapmış olduğu değişikliğe binaen Gümüşhane Erzurum'dan ayrılarak Trabzon Eyaleti'nin bir sancağı olmuştur.

XIX. asrın ilk yıllarında yazıldığı anlaşılan Osmanlı Devleti'nin idari taksimatına dair bir defterde Trabzon Eyaleti'nin kazaları şu şekilde gösterilmiştir: Trabzon, Keşap (Gümüşhane'ye tabi), Tirebolu, Maşuka (Maçka Gümüşhane'ye tabi), Arhavi, Sohum, Sürmene-Giresun (Gümüşhane'ye tabi), Rize, Yavebolu (Görece), Ünye, Soğucak, Of, Kürtün, Çavri, Gümüşhane (Vali karışmaz Torul nahiyesidir), Faş, Batum 1847 yılında Erzurum Valiliğine getirilen Hamdi Paşa, vazifeye başladığı sırada Erzurum'da Tanzimat'la tatbikinden doğan karışıklıklar henüz yaşanmamıştı. 1847 yılında yapılan idari taksimat 1849 yılına kadar devam etti. 1849 yılında Trabzon Eyaleti'ne bağlı bulunan Gümüşhane ve Ordu sancakları Erzurum'a ilhak edilerek sancak sayısı tekrar altıya çıkarıldı. 1847 taksimatında Erzurum Eyaleti sancakları dörde indirilmiştir.

Gümüşhane ile Ordu sancakları Kırım Harpleri sırasında tekrar Erzurum Eyaletine bağlandı ise de bir yıl sonra yapılan bir değişiklik ile yine Trabzon'a ilhak edildi. 1855 yılında yapılan bu değişiklik sırasında Van, müstakil bir eyalet haline getirildi. Ordu, Gümüşhane ve Şarkı Karahisar Trabzon'a bağlandı. 1869 yılında vilayet sisteminde yapılan değişiklikler sonunda Erzincan Sancağı'na bağlı Şiran ve Kelkit kazaları Gümüşhane'ye bağlanmıştır. 1870 Trabzon Salnamesinde Trabzon'un kazaları arasında Gümüşhane'yi de görmekteyiz.

II. Abdülhamit devrinde Gümüşhane yine Trabzon Vilayeti'ne bağlıdır. Bu devrin sonu olan 1908 yılında Batum, 1878'de Rusya'ya terk edildiğinden Trabzon Vilayeti Trabzon ve Gümüşhane olarak kalmıştır.

Gümüşhane, 1. Cihan Harbi sırasında (19 Temmuz 1916) Rus kuvvetleri tarafından işgal edilmiş ve 15 Şubat 1918'de tamamı ile harap bir halde geri alınmıştır. Cumhuriyetten sonra Gümüşhane il olmuş ve Bayburt, Kelkit, Şiran, Torul ilçeleri Gümüşhane'ye bağlanmıştır. 1989 yılında il statüsüne kavuşan Bayburt, Gümüşhane'den ayrılmıştır. 1990 yılında 3644 Sayılı Yasa ile Köse ve Kürtün bucakları da ilçe statüsüne kavuşturulmuştur. Böylece Gümüşhane'nin ilçe sayısı, merkez ilçe dahil altıya ulaşmıştır.

Gümüşhane ili, Doğu Karadeniz'in iç illerinden biridir. Doğusunda Bayburt, batısında Giresun, kuzeyinde Trabzon, güneyinde Erzincan illeriyle komşudur.

Coğrafi Konumu

6.575 kilometrekare yüzölçümüne sahip Gümüşhane ili Karadeniz Bölgesi'nin Doğu Karadeniz Bölümü'nün iç kesiminde 38° 45' - 40° 12' doğu boylamları ile 39° 45' - 40° 50' kuzey enlemleri arasında yer almaktadır. İlin doğusunda Bayburt, batısında Giresun, kuzeyinde Trabzon ve güneyinde Erzincan ile komşudur. İlin deniz seviyesinden ortalama yüksekliği 1210 metredir.

İlimiz 657.500 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye'nin yüzölçümünün yaklaşık % 0,84'nü oluşturmaktadır. Gümüşhane ili yeryüzü şekilleri bakımından iki farklı özellik göstermektedir: Birincisi yüksek bir plato olan Şiran, Kelkit ve Köse ilçelerini kapsayan güney kesimi, ikincisi dar ve derin vadilerle birbirinde ayrılmış yüksek dağların bulunduğu Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini kapsayan kuzey kesimidir. Gümüşhane'nin ünlü yayları kuzey kesiminde bulunur. Genel itibarıyla dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahip olan Gümüşhane ili arazisinin % 60'ını dağlar, % 29'unu platolar ve % 11'ini ovalar teşkil etmektedir. İlin en yüksek noktası 3.331 metre ile Abdal Musa Tepesidir.

İlin önemli akarsularından biri Gümüşhane'nin içerisinde geçerek Karadeniz'e dökülen 142 km uzunluğundaki Harşit Çayıdır. Kelkit Vadisi boyunca uzanan 320 km uzunluğundaki Kelkit Çayı ilin diğer önemli akarsuyudur.

İlimizin nüfusu 2020 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre 144.544 kişidir. Genel nüfusun 72.485 erkek, 72.059 kişisi ise kadındır. Nüfus yoğunluğu km² başına 22 kişidir. Yüzde olarak nüfusun %50,15' i erkek, %49,85' u ise kadındır. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2022 yılı sonuçlarına göre Gümüşhane nüfusu 5.575 kişi azalmıştır. Söz konusu nüfusun %61'ini oluşturan 87.475 kişi il/ilçe merkezlerinde yaşarken, %39'unu oluşturan 57.069 kişi belde ve köylerde yaşamaktadır.

2022 yılı nüfusu

Yıl	Gümüşhane Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2022	144.544	72.485	72.059

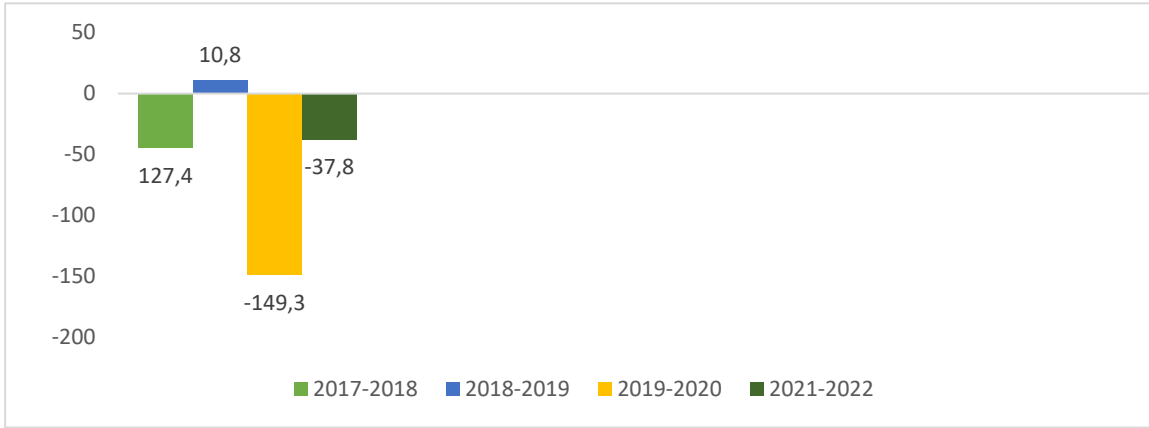
Tablo-1

İlçeler göre nüfus

Yıl	İlçe	Toplam Nüfus	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Erkek %	Kadın %
2022	Merkez	54.462	27.000	27.462	%49,58	%50,42
	Kelkit	41.233	20.798	20.435	%50,44	%49,56
	Şiran	19.346	9.678	9.668	%50,03	%49,97
	Kürtün	11.913	6.179	5.734	%51,87	%48,13
	Torul	10.760	5.391	5.369	%50,10	%49,90
	Köse	6.830	3.439	3.391	%50,35	%49,65

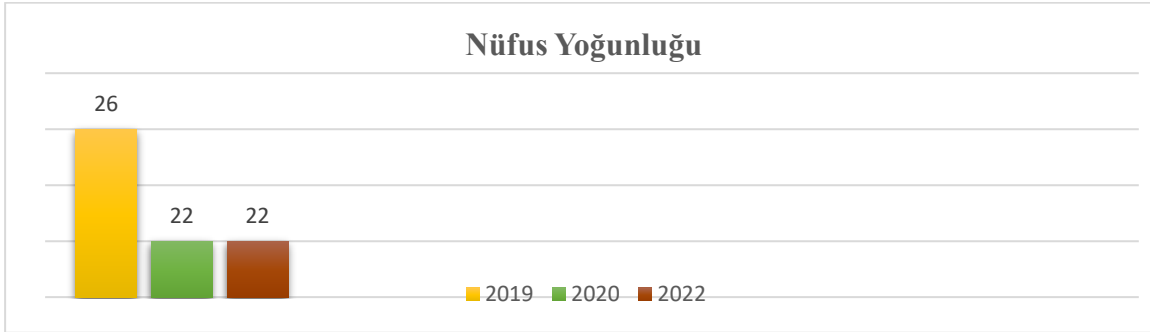
Tablo-2

Yıllara Göre Nüfus Artış Hızı

Grafik-1

TÜİK 2022 verilerine göre Gümüşhane ilinin nüfus yoğunluğu 22,46 kişi/km² dir. İlin ortanca yaşı 33,9 iken ortalama hane büyüklüğü ise 2,76 kişi olarak kayıtlara geçmiştir. Toplam hane sayısı ise 48.542 olarak görülmektedir.

Grafik-2

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre, ülkemizde ikamet eden yabancı nüfus ^{bir} önceki yıla göre 31 bin 800 kişi artarak 1 milyon 823 bin 836 kişi oldu. İlimizde ise 2022 yılı içerisinde yabancı nüfus ise 2.363 kişidir. Bu nüfusun 1.387 si erkek 976 kişisi ise kadındır.

I. TICARET

1. İç Ticarete İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

Gümüşhane ekonomisi, uzun yıllar ücretli kesim ve küçük esnafın ekonomisine bağlı iken Gümüşhane Üniversitesinin kurulması ve genişlemesine bağlı olarak öğrenci sayısındaki artış şehir ekonomisine pozitif bir ivme kazandırmıştır. İl genelindeki maden yataklarının işlenmeye başlanması ve yöresel ürünümüz olan pestil & köme ve bu ürünün türevi durumundaki ürünlerin büyüme eğilimi ilimiz ekonomisine önemli katkı sağlamaktadır.

Kelkit ilçemizin ekonomisinin en önemli kaynağı tarım ve hayvancılık, Torul ilçemizde tarım, hayvancılık ve yaz aylarında yayla turizmi, Şiran ilçemizde tarım, hayvancılık, doğal taş, yöresel gıda ve inşaat malzemeleri imalatı, Kürtün ilçemizde tarım, hayvancılık, orman ürünleri ve el sanatları ile yaz aylarında yayla turizmi, Köse ilçemizin ekonomisi ise tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır.

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası

Çalışma alanı; Gümüşhane Merkez, Torul ve Kürtün ilçeleridir. 113 adet anonim şirket, 342 adet limitet şirket, 177 şahıs şirketi, 2 adet kolektif şirket, 1 adet komandit şirket, 61 adet kooperatif ve 2 adet diğer şirketler olmak üzere, toplam 698 faal üyesi bulunmaktadır.

Türü	Adedi
Anonim Şirketler	113
Limited Şirketler	342
Kolektif Şirketler	2
Gerçek Kişi Şirketleri	177
Kooperatif	61
Komandit Şirketler	1
Diğer Şirketler	2
TOPLAM	698

Tablo-3

Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası

Çalışma alanı; Kelkit, Köse ve Şiran ilçeleridir. 51 adet anonim şirket, 207 adet limitet şirket, 243 şahıs şirketi, 1 adet kolektif şirket, 16 adet kooperatif ve 1 adet diğer şirketler olmak üzere, toplam 519 faal üyesi bulunmaktadır.

Türü	Adedi
Anonim Şirketler	51
Limited Şirketler	207
Kolektif Şirketler	1
Gerçek Kişi Şirketleri	243
Kooperatif	16
Komandit Şirketler	-
Diğer Şirketler	1
TOPLAM	519

Tablo-4

Gümüşhane İl Genelinde Türlerine Göre Şirket Dağılımı

Türü	Adedi
Anonim Şirketler	164
Limited Şirketler	549
Kolektif Şirketler	3
Gerçek Kişi Şirketleri	420
Kooperatif	77
Komandit Şirketler	1
Diğer Şirketler	3
TOPLAM	1217

Tablo-5

Gümüşhane ve Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası Üyeleri Meslek Grubuna Göre Dağılımı

Grup	Faaliyet Alanı	Üye Sayısı	% Oranı
1.Grup	Tarım Orman Balıkçılık Madencilik ve Taş Ocakçılığı	72	6
2.Grup	İmalat sanayi	208	17
3.Grup	İnşaat ve Gayrimenkul Faaliyetleri	369	30
4.Grup	Gıda Toptan ve Pekenttekiler Kasap Şarküteri, Sebze ve Meyve	183	15
5.Grup	Gıda Dışı Ürün Toptan ve Perakende	58	5
6.Grup	Ulaştırma ve Depolama	160	13
7.Grup	Konaklama, Hizmet, Bilgi ve İletişim, Finans Sigorta ve Bilimsel Teknik faaliyetler	167	14
TOPLAM		1217	100

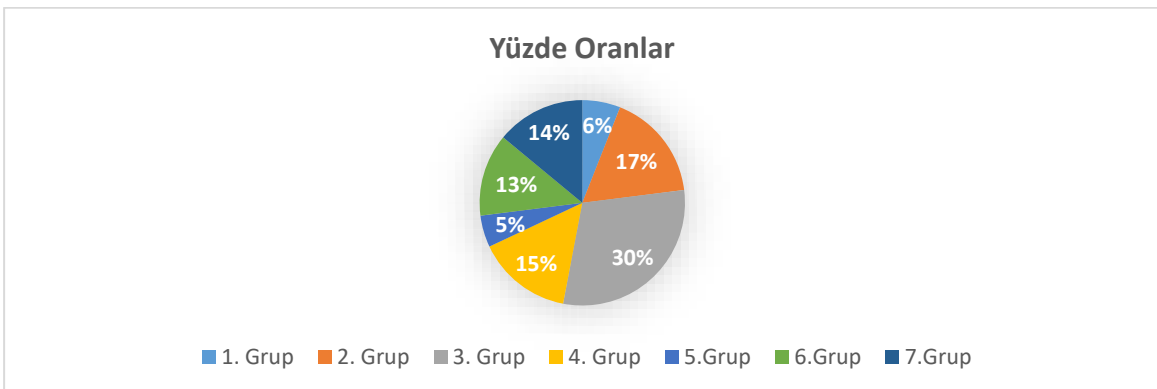
Tablo-6

Kurulan ve Kapanan Şirket Sayısı

Gümüşhane ve Kelkit Ticaret ve Sanayi Odaları verilerine göre 2022 yılında ilimizde 95 adet şirket kurulmuştur, 66 adet şirket kapanmıştır.

Tescil Olunan			Ticareti Terk Eden
Şirket	Gerçek Kişi Şirket	Kooperatif	
40	4	2	66
95			66

Tablo-7

Grafik-3

Bilgi ve iletişim araçlarındaki gelişmelerin ticaretle entegre olmuş yüzü olarak karşımıza çıkan elektronik ticaret; firmaların doğru tüketiciye, doğru araçlarla ve hızlı bir şekilde erişim sağlaması için en verimli yöntemdir. E-ticaret sayesinde, özellikle küresel pazarlarda faaliyet gösteren firmalar; daha kolay pazar çeşitlendirmesi yapabilmekte, daha etkin dağıtım kanalları ile operasyonel maliyetlerini düşürerek ve müşteri portföyünü genişleterek risk yapısını kontrol edilir konuma getirmektedir.

Elektronik ticaret, üretici ve tüketicileri, özellikle KOBİ'leri geleneksel ticaret engelleri olan pazara uzaklık, bilgi eksikliği ve talebe uygun üretim yapılamayışı gibi dezavantajlardan kurtarabildiği ölçüde yararlı olacaktır. Ancak, elektronik ticaret ilimiz tüketicilerinin tüm ticari sorunlarını (örneğin; ulusal tedarik zincirindeki halkaları) çözememekte, elektronik ticaret konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmayan tüketicilerimiz ilk aşamada kargo gönderileri konusunda önemli sıkıntılar yaşamaktadır.

Gelecek dönemlerde; elektronik ticaret kullanım sıklığının küresel bazda artış trendini sürdürmesi, hane halklarının ve firmaların daha yüksek oranlarda e-ticaret işlemi gerçekleştirmesini, online satış araçlarına erişimin firmalar rekabet edebilirliğindeki en güçlü araç konumuna gelmesi öngörülmektedir.

İlimiz ve ilçelerimizdeki perakende ticarete ulusal düzeyde faaliyette bulunan zincir mağazalar yön vermekte olup, bu husus ise küçük esnaf ve sanatkârimızı haksız rekabetle karşı karşıya bırakmaktadır.

Gümüşhane ilinde tarım ürünlerinin az miktarda yetiştirilmesi ve çevre şehirlere yakınlığı nedeniyle de bu güne kadar hal kurulması yönünde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Üretilen yerli malların satışı ise ya pazara gelmeden ya da semt pazarlarında yapılmaktadır.

İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti:

İkinci El Motorlu Kara Taşıtlarının Ticareti Hakkında Yönetmelik kapsamında, ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretinin takip ve kontrol edilebilmesi ve bu işle iştigal eden işletmelere yetki belgesi verilmesine ilişkin sürecin kolay ve hızlı şekilde yapılması sağlamıştır. 31.12.2022 tarihi itibarıyla İl Müdürlüğümüzce yetkilendirilen işletmesi sayısı 8'dir.

Yetki Belgesi Verilen İşletme Sayısı:

<i>İkinci El Motorlu Kara Taşıtı Ticareti İle İştigal Eden İşletmelere Verilen Yetki Belgesi Sayısı</i>	2022
	8

Tablo-8

Taşınmaz Ticareti:

Taşınmaz Ticareti Hakkında Yönetmelik kapsamında, 05.09.2018 tarihinde uygulamaya alınan Taşınmaz Ticareti Bilgi Sistemi (TTBS) ile taşınmaz ticaretinin takip ve kontrol edilebilmesi ve bu işle iştigal eden işletmelere yetki belgesi verilmesine ilişkin sürecin kolay ve hızlı şekilde yürütülerek bürokrasinin azaltılması amaçlanmaktadır. 31.12.2022 tarihi itibarıyla İl Müdürlüğümüzce yetkilendirilen emlakçılık işletmesi sayısı ise 3'e ulaşmıştır.

Yetki Belgesi Verilen İşletme Sayısı:

<i>Taşınmaz Ticareti İle İştigal Eden İşletmelere Verilen Yetki Belgesi Sayısı</i>	2022
	3

Tablo-9

Ayrıca; yetkisiz taşınmaz ticareti yapan 3 (üç) işletme hakkında gerekli inceleme neticesinde hazırlana rapor ve tutanaklar Bakanlığımıza sunulmuştur.

Kuyum Ticareti:

Kuyum Ticareti Hakkında Yönetmelik uyarınca, perakende kuyum ticaretinin takip ve kontrolünün sağlanmasını teminen oluşturulan Kuyum Ticareti Bilgi Sistemi (KTBS) 23.09.2021 tarihinde uygulamaya alınmıştır. 31.12.2022 tarihi itibarıyla İl Müdürlüğümüzce yetkilendirilen kuyumculuk işletmesi sayısı 13'e ulaşmıştır.

Yetki Belgesi Verilen İşletme Sayısı:

<i>Kuyum Ticareti Yetki Belgesi</i>	2022
	13

Tablo-10

Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi (TİSS):

6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik kapsamında Bakanlığımız internet sitesi üzerinden kolay ve etkin bir şekilde şikâyet başvurusu yapılmasına olanak sağlayan Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sistemi (TİSS) kurularak bu sistemin e-Devlet sistemine entegrasyonu tamamlanmıştır.

2022 yılı sonu itibarıyla 41 şikâyet başvurusu yapılmıştır. Şikâyetlerin yaklaşık %34'ünü SMS, % 54'ünü sesli arama ve % 12'sini ise e-posta başvuruları oluşturmaktadır.

Şikâyet Türlerine Göre Ticari Elektronik İleti Şikâyet Sayıları:

Şikâyet Türü	2022 İşlem Sayısı	Ceza
E-Posta	5	0
Sesli Arama	22	0
SMS	14	0
Toplam Başvuru Sayısı	41	0

Tablo-11

İl ve ilçelerdeki banka şubeleri sayısı:

Gümüşhane il merkezi ve 5 ilçesinde 9 bankaya ait toplam 20 farklı şube hizmet vermektedir. En çok şubesi olan ilk 5 banka sırasıyla, 6 şube ile Ziraat Bankası, 5 şube ile Halk Bank, 2 şube ile İş Bankası, 2 şube ile Vakıfbank, 1 şube ile Denizbank şeklindedir. 2022 yılı itibarıyla Gümüşhane ilindeki ATM sayısı 60, POS sayısı 2.838 ve üye iş yeri sayısı 3.801'tür. İlde bankacılık sektöründe toplam 152 kişi çalışmaktadır. Şube başına müşteri sayısı 7.505'dir

Merkez İlçede Bulunan Banka Şube Sayısı 9 adet
 Kelkit İlçesinde Bulunan Banka Şube Sayısı 4 adet
 Köse İlçesinde Bulunan Banka Şube Sayısı 1 adet
 Kürtün İlçesinde Bulunan Banka Şube Sayısı 2 adet
 Şiran İlçesinde Bulunan Banka Şube Sayısı 2 adet
 Torul İlçesinde Bulunan Banka Şube Sayısı 2 adet

Gümüşhane ilinde bulunan mevcut bankaların 2022 yıl içerisindeki toplam nakdi krediler tutarı 11.593.116 TL(bin), Nakit Krediler ise 11.342.079 TL (bin),takipteki alacaklar ise 25.037 TL (bin)'dir.

Gümüşhane ilinde bulunan mevcut bankalara ait 2022 yılı altın Kredi ve mevduatları

Yıl/ Ay	Şehir	Grup	Yurtiçi Şube Sayısı	Şubeye Düşen Nüfus	Kişi Başı Nakdi Kredi	Kişi Başı Takipteki Alacak	Kişi Başı Tasarruf Mevduatı	Kişi Başı Toplam Mevduat
2022/12	GÜMÜŞHANE	SEKTÖR	20	7.505	25184,64	557,42	25464,14	28892,46
		MEVDUAT	19	7.901	23207,35	541,88	22816,53	26182,85
		KALKINMA VE YATIRIM	0	0	513,76	0,98	0,00	0,00
		KATILIM	1	150.119	1463,53	14,56	2647,61	2709,61
		YABANCI	3	50.039	4469,87	77,63	4360,82	4641,86
		KAMU	13	11.547	16394,55	350,50	16395,51	19233,75
		YERLİ ÖZEL	4	37.529	4320,21	129,30	4707,81	5016,85

Tablo-12

Nakit Kredi Miktarları

Yıl/ Ay	İL	Grup	Toplam Nakdi Krediler	Nakdi Krediler	Takipteki Alacaklar	Gayrinakdi Krediler
2022/12	GÜMÜŞHANE	SEKTÖR	3.864.372	3.780.693	83.679	281.226
		KALKINMA VE YATIRIM	77.272	77.125	147	34.110
		KATILIM	221.890	219.704	2.186	6.562
		MEVDUAT	3.565.210	3.483.864	81.346	240.554
		KAMU	2.513.750	2.461.134	52.616	186.906
		YABANCI	682.666	671.013	11.653	23.185
		YERLİ ÖZEL	667.956	648.546	19.410	71.135

Tablo-13

Altın Kredi Hesabı

Yıl/ Ay	Şehir	Grup	Altın Kredileri	Altın Mevduatı- Gerçek Kişi	Altın Mevduatı- Tüzel Kişi	Toplam Altın Mevduatı
2022/12	GÜMÜŞHAN E	SEKTÖR	0	555.485	14.818	570.303
		MEVDUAT	0	477.560	14.159	491.719
		KATILIM	0	77.925	659	78.584
		YABANCI	0	122.150	1.669	123.819
		KAMU	0	355.030	12.103	367.133
		YERLİ ÖZEL	0	78.305	1.046	79.351

Tablo-14

2. Esnaf ve Sanatkârlara İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

İlimizde, Esnaf ve Sanatkârlar Odalar Birliğine bağlı 5 adet Esnaf ve Sanatkârlar Odası, 4 adet Şoförler ve Otomobilciler Odası, 1 adet Bakkallar ve Manifaturacılar Odası, 1 adet Otelciler Kahveciler Lokantacılar ve İşçileri Odası, 1 adet Kamyoncular, Otomobilciler ve Şoförler Odası ve 1 adet Esnaf ve Sanatkârlar Şoförler ve Otomobilciler Odası olmak üzere toplam on üç oda bulunmakta olup, 31.12.2022 tarihi itibarıyla bu odalara kayıtlı 3855 esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır.

2022 Yılı Sonu İtibarıyla Esnaf ve Sanatkârlarımıza İlişkin Sayısal Bilgiler

	Toplam Sayı
Esnaf ve Sanatkârlar Üye Sayıları	3855
Esnaf ve Sanatkârlar İşyeri Sayısı	4131
Esnaf ve Sanatkâr Oda Sayıları	13
Birlik Sayısı	1

Tablo-15

İlimizde kurulu bulunan 13 esnaf ve sanatkâr odasından 4 adedi il merkezinde, 9 adedi ise ilçelerimizde kurulu bulunmaktadır. Esnaf ve sanatkâr sayısının son birkaç yılda inişli çıkışlı bir seyir izlediği ve bazı esnaf ve sanatkâr meslek gruplarındaki esnaf ve sanatkâr sayısı çeşitli nedenlerle giderek azalmaktadır. Bunun temel nedenlerinin başında, esnaf ve sanatkârlarımızın kısıtlı sermayesi ve rekabet güçlerinin yetersizliği ile haksız rekabetle karşı karşıya kalmış olmaları olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlçeler Göre Esnaf Sayıları

Sıra No	İlçe Adı	Üye Sayısı	Oranı %
1	Merkez	1335	35
2	Kelkit	971	25
3	Şiran	434	11
4	Torul	411	11
5	Kürtün	499	13
6	Köse	205	5

Tablo-16

İlimizdeki esnaf ve sanatkârın yüzde 35'i merkezde, yüzde 25'i Kelkit ilçesinde, yüzde 11'i Şiran ilçesinde, yüzde 5'i Köse ilçesinde, yüzde 11'i Torul ilçesinde ve yüzde 13'ü Kürtün ilçesindedir.

Esnaf ve İşyeri Sayıları

İl	Esnaf Sayısı	İşyeri Sayısı	İl Nüfusu	İşyeri/Nüfus	Oda Sayısı
Gümüşhane	3855	4131	141.702	% 2,56	13

Tablo-17

İlimizde 3855 esnaf ve 4.131 işyeri mevcut olup, bazı esnafın iki işletmesi bulunmaktadır. İlimizin nüfusunun esnaf nüfusuna oranı ise %2,56' dır.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununa göre üye mevcudu 100'ün altına düşen odalar için fesih süreci başlamaktadır.

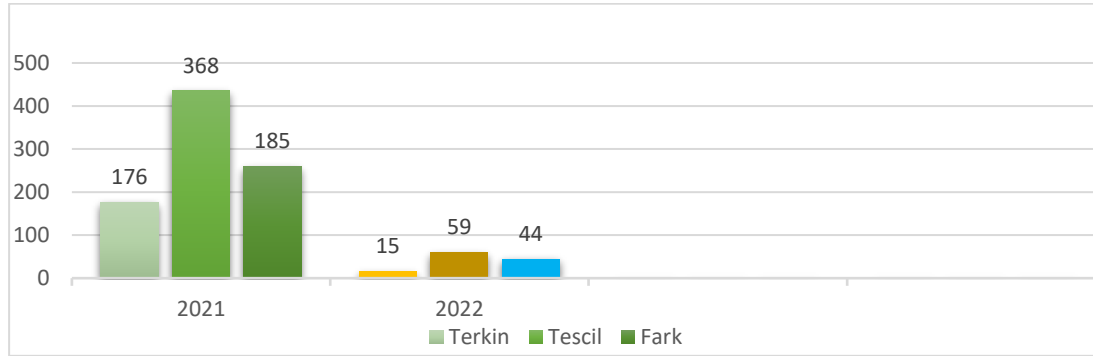
2022 Yılı İçerisinde Meslek Bazında Tescil/Terkin Sayıları

Esnaf ve sanatkârın faaliyette bulunduğu iş kollarında 2022 yılı içerisinde 395 tescil ve 199 terkin işlemi yapılmıştır. Buna göre,

Tescil/Terkin

İli	Yıl	Tescil	Tadil	S. Terkin	M. Terkin
	2022	59	11	15	3

Tablo-18

Grafik-4

Yaş Ortalaması

Cinsiyet	2021 Yılı		2022 Yılı	
	Oranı %	Sayı	Oranı %	Sayı
Erkek	88	3299	88	3376
Kadın	12	437	12	479

Tablo-19

İlimizde bulunan 3855 esnaf ve sanatkârlarımızın yaş ortalaması 43,7'dir. Kadın esnaf ve sanatkârlarımızın yaş ortalaması 42,7, erkek esnaf ve sanatkârlarımızın yaş ortalaması ise 43,9'dur.

Cinsiyet Dağılımı

İlimizde esnaf ve sanatkârların toplamı 3855 kişi olup, esnaf ve sanatkârlarımızın % 12'lik kısmını kadınlar, % 88'lik kısmını ise erkekler oluşturmaktadır. İlimiz genelinde 479 kadın esnaf; 3376 erkek esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır. 2022 yılına bakıldığında 2021 yılına göre erkek ve kadın esnaf sayısının arttığı görülmekte olup, 2022 yılı içerisinde 77 erkek esnafın, 42 kadın esnafın arttığı görülmektedir.

Grafik-5

2022 Sonu İtibariyle İlimiz Genelinde Cinsiyete Göre Esnaf ve Sanatkâr Sayıları

İl nüfusuna bakıldığında %2,29'unu erkek esnaf ve sanatkârlar, %0,30'lık kısmını ise kadın esnaf ve sanatkârlar oluşturmaktadır. İlimizdeki esnafların büyük bölümünün medeni durumun evli olduğu görülmektedir. Esnafların %88'ini erkeklerin %12'ini ise kadınların oluşturduğu görülmektedir.

3. Kooperatiflere İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

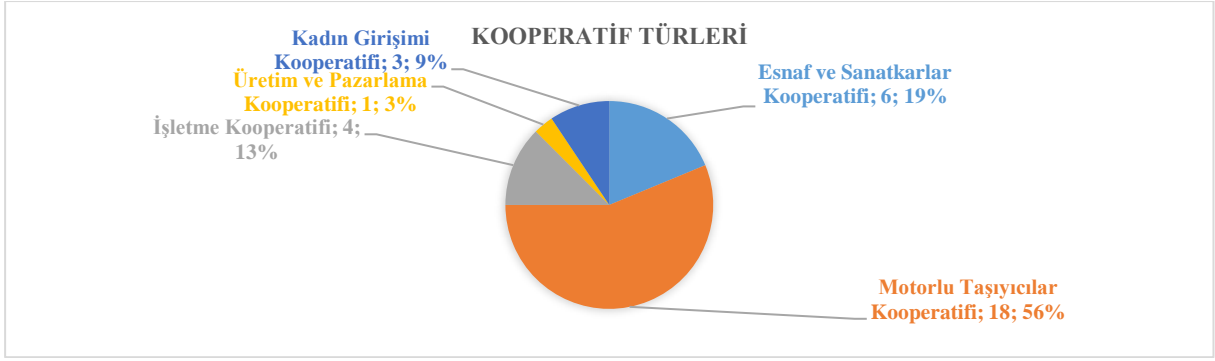
İl dahilinde; 6 adet Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi, 4 adet İşletme Kooperatifi, 18 adet Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi, 3 adet Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi, 1 adet Üretim ve Pazarlama Kooperatifi olmak üzere, toplam 32 adet kooperatif bulunmaktadır. Mevzuat gereği kooperatiflerin olağan genel kurul toplantıları 30 Haziran tarihine kadar bitirilmesi gerektiğinden, 2022 yılı içerisinde kooperatiflerin Genel Kurullarına Bakanlık temsilcisi görevlendirilmesi yapılmıştır. İlimizde kooperatif üst birliği bulunmamakta, il ve ilçelerimizdeki Esnaf ve Sanatkâr Kredi ve Kefalet Kooperatiflerimiz Trabzon' da bulunan 30. Bölge Birliği üyesi olarak hizmetlerini sürdürmektedirler.

İlimizde Kurulu Bulunan Kooperatiflere İlişkin Sayısal Veriler

Kooperatifin Adı	2022	
	Adet	Üye sayısı
Esnaf ve San. Kredi ve Kefalet Kooperatifler	6	2608
İşletme Kooperatifi	4	28
Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifleri	18	482
Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	3	22
Üretim ve Pazarlama Kooperatifi	1	7
GENEL TOPLAM	32	3147

Tablo-20

Kooperatiflerin Türlerine Göre Dağılımı

Grafik-6

Kooperatif Genel Kurul Toplantıları:

Kooperatif İşlemleri	2022
<i>Bakanlıkça Kurulan Kooperatifler</i>	0
<i>Genel Kurul Yapan Kooperatifler</i>	26
<i>Olağanüstü Genel Kurul Yapan Kooperatifler</i>	0
<i>Genel Kurul Yapmayan Kooperatifler</i>	0
<i>Tasfiye Halindeki Kooperatifler</i>	2
<i>Kapanan Kooperatifler</i>	0
<i>Savcılığa verilen kooperatifler</i>	0

Tablo-21

Ticaret İl Müdürlüğümüzce 2022 yılı içerisinde 26 adet Kooperatifin genel kuruluna Bakanlık temsilcisi görevlendirilmiştir

Kooperatiflerin Sayısal Görünümü:

İl Müdürlüğümüz verilerine göre ilimizde 5 farklı konuda faaliyet gösteren 32 kooperatif ve 3.147 kooperatif ortağı bulunmaktadır

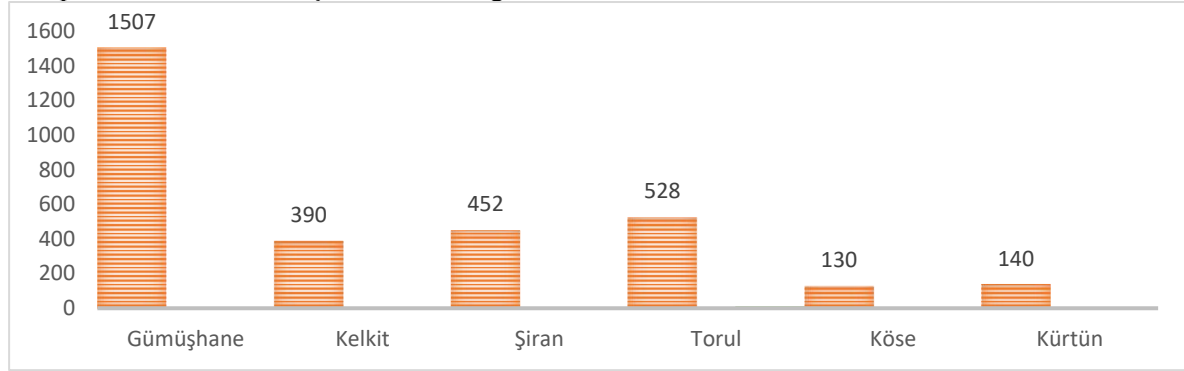
İlçeler Göre Kooperatif Sayıları:

Kooperatifin Adı	Gümüşhane	Kelkit	Şiran	Torul	Kürtün	Köse
<i>Esnaf ve San. Kredi ve Kefalet Kooperatifi</i>	1	1	1	1	1	1
<i>Taşıma ve İşletme Kooperatifi</i>	4					
<i>Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi</i>	9	2	1	2	3	1
<i>Yenilenebilir Enerji Üretim Kooperatifi</i>		1				
<i>Üretim ve Pazarlama Kooperatifi</i>		1	1			
<i>Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi</i>	1	1	1			
GENEL TOPLAM	15	5	3	3	4	2

Tablo-22

Tablodan da görüldüğü üzere faaliyet alanına göre en fazla sayıdaki kooperatif 18 Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi olup, bunları sırasıyla 6 adet Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi, 4 İşletme ve Taşıma Kooperatifi ve 3 adet Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifleri izlemektedir.

Kooperatif Ortaklarının İlçelere Göre Dağılımı:

Grafik-7

Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES):

Kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdama katkısı olacak yatırım projelerinin desteklenmesi, faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin sağlanması, teknoloji ve yeni üretim tekniklerinden yararlanmalarına katkıda bulunulması ve bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleri ile ekonomiye kazandırılması amacıyla Bakanlığımızca Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES) yürütülmektedir.

2022 yılı içerisinde, Bakanlığımızca KOOP-DES kapsamında ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı 1 kooperatife, 112.500,00 TL tutarında hibe desteği verilmiştir.

Hibe Desteği Sağlanan Kooperatifler Tablosu:

Kooperatif Adı	Proje Tutarı (TL)	Hibe Tutarı (TL)
S.S. Şiran Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	150.000,00	112.500,00

Tablo-23

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü bünyesinde 27 adet Konut Yapı kooperatifi, 3 adet Küçük Sanayi Kooperatifi bulunmakta olup, üye sayıları ise 912 dir. Bugüne kadar 18 kooperatif ise tasfiye edilmiştir.

Kooperatifler		Adet	Üye Sayısı
Yapı Kooperatifleri	Konut Yapı Kooperatifleri	27	750
	Tolu İşyeri Yapı Kooperatifleri	0	0
	Küçük Sanayi kooperatifleri	3	162
	Kooperatif Birlikleri	0	0
	Diğer kooperatifler	0	0
	Tasfiye Halindeki Kooperatifler	18	723

Tablo-24

4. Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimine İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri uyarınca, tüketici hakem heyetleri tüketici işleminin zayıf tarafını temsil eden tüketiciler ile tüketici işleminin diğer tarafı olan satıcı veya sağlayıcılar arasında yaşanan uyuşmazlıkların adil, hızlı, basit ve olabilecek en az masrafla çözüme bağlanması amacıyla kolay ulaşılabilir şekilde Bakanlığımızca yargı dışı çözüm merci olarak teşkil edilmiştir.

Ayrıca, tüketicilere e-Devlet üzerinden ulaşacakları Tüketici Bilgi Sistemi (TÜBİS) vasıtasıyla ıslak imza, mobil imza veya güvenli elektronik imza kullanma zorunlulukları olmadan, tüketicilere elektronik ortamda e-Devlet üzerinden başvurularını kolay bir şekilde ilgili tüketici hakem heyetlerine yapabilmeleri sağlanmıştır. 2022 yılları arasında tüketici hakem heyetlerine yapılan başvuru sayılarına ilişkin grafik aşağıda yer almaktadır.

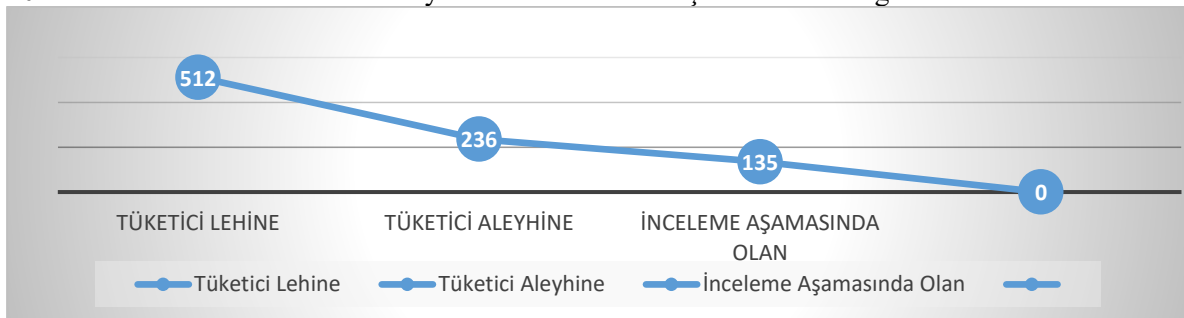
İl Tüketici Hakem Heyetine Yapılan Başvuru Sayıları:

ŞİKÂYETİN KONUSU	Yapılan Toplam Başvuru	Tüketici Lehine	Tüketici Aleyhine	Sonuçlanan Toplam	İnceleme Aşamasında Olan	Bilirkişi İncelemesi Yapılan Başvurular
Mesafeli ve Abonelik Sözleşmeleri	363	240	63	303	60	0
Tük. Kredi Kartı Konut Fin. Sözl.	92	28	53	81	11	0
Taks. Kamp. İşyeri Dış. Satışlar	41	35	5	40	1	0
Turistik Devre Tatil Paket Tur	0	0	0	0	0	0
Ayıplı Mal ve Hizmetler	387	209	115	324	63	148
TOPLAM	883	512	236	748	135	148

Tablo-25

Tüketici il hakem heyetinin yanında tüm ilçelerimizde tüketici hakem heyeti irtibat görevlileri faaliyetlerine devam etmektedir.

2022 Yılında İl Tüketici Hakem Heyeti Kararlarının Sonuçlarına Göre Dağılımı:

Grafik-8

Tüketici Hakem Heyetlerine Gönderilen Ödeneklerin Kullanımı

Ödenek Türü/ Yıllar	03.05/Hizmet Alımları (Posta)	01.05/ Hakem Heyeti Huzur Hakları	03.2/ Tüketime Yönelik (Kırtasiye)	03-7 Menkul Mal Gayri maddi Hak Alım, Bakım Onarım Giderleri
2021	14.945,85	83.828,61	8.532,40	
2022	13.914,25	193.453,69	21.889,36	3.000,00

Tablo-26

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikler gereğince, Müdürlüğümüzce İş Yeri Dışında Satış Yetki Belgesi, Fiyat Etiketleri, Garanti Belgesi, Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu ve Satış Sonrası Hizmetler Denetimi ile diğer denetimler rutin olarak denetim görevlilerimizce yapılmaktadır.

Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri:

Piyasaya arz edilen ürünlerin güvenli olması üreticisinin, yetkili temsilcisinin ve/veya ithalatçının sorumluluğundadır. Üretici, yetkili temsilci ve ithalatçıların bu sorumluluklarını yerine getirip getirmediğinin denetimi ise Bakanlığımız tarafından gerek ithalat aşamasında gerekse ürünlerin piyasa arzı aşamasında veya ürünler piyasada iken gerçekleştirilmektedir. Piyasa gözetimi ve denetimi (PGD), ürünlere dair teknik mevzuatı hazırlamaya ve yürütmeye yetkili bulunan kamu kuruluşlarının, ürünün piyasaya arzı veya dağıtım aşamasında veya ürün piyasada iken ilgili teknik düzenlemeye uygun olarak üretilip üretilmediğini, güvenli olup olmadığını denetlemesi veya denetletmesi faaliyetleridir.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikler gereğince, Müdürlüğümüzce İş Yeri Dışında Satış Yetki Belgesi, Fiyat Etiketleri, Garanti Belgesi, Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu ve Satış Sonrası Hizmetler Denetimi ile diğer denetimler rutin olarak denetim görevlilerimizce yapılmaktadır.

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun Kapsamında Yapılan Denetimler:

6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun Kapsamında Yapılan Denetimler	Denetlenen Firma Sayısı	Denetlenen Ürün sayısı	Aykırı Firma Sayısı	Aykırı Ürün Sayısı	Uygulanan İdari Para Cezası Miktarı (TL)
İşyeri Dışında Satış	0	0	0	0	0
Fiyat Etiketleri	474	3.109	101	219	135.210,00
Garanti Belgesi	24	203	0	0	0
Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu	23	218	0	0	0
TOPLAM	521	3.590	101	219	135.210,00

Tablo-27

Tüketicilerin haklarının korunması ve bilgilendirilmesini sağlamada önemli bir diğer araç ise belgelendirme faaliyetleridir. Tüketicilerin mağdur olmasını engellemek amacıyla 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile belgelendirme mecburiyeti getirilmiştir. Bunlar;

- İş Yeri Dışında Kurulan Satış Yetki Belgesi (İl Müdürlüklerince verilmektedir),
- Kampanyalı Satış Yetki Belgesi (İl Müdürlükleri ve Genel Müdürlükçe verilmektedir),
- Garanti Belgesi (e-imza ile elektronik ortamda verilmektedir),
- Satış Sonrası Hizmetler Yeterlilik Belgesi (e-imza ile elektronik ortamda verilmektedir).

Piyasaya arz edilecek her ürünün, insan sağlığı, can ve mal güvenliği, hayvan ve bitki yaşam ve sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından asgari güvenlik koşullarını sağlaması, diğer bir deyişle güvenli olması gerekmektedir.

Güvenli ürün, normal kullanım koşullarında tüketiciler için risk taşımayan veya kabul edilebilir ölçülerde risk taşıyan ve yukarıda bahsedilen temel gerekler bakımından azami ölçüde koruma sağlayan ürünü ifade eder.

4703 Sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun Kapsamında Bakanlığımız Denetiminde Bulunan Ürünler

✓ Tekstil	✓ Hijyenik Pedler, Çocuk Bezleri
✓ Çanta	✓ Hava Aromatize Edici Ürünler
✓ Ayakkabı	✓ Kuvvetli Asit Bazlar (Por-Çöz, Yağ Çöz Vb.)
✓ Dekoratif Malzemeler	✓ Havuz Kimyasalları
✓ Mobilyalar	✓ Oyuncaklar
✓ El Aletleri	✓ Dövme Mürekkebi
✓ Aygıtlar	✓ İmitasyon Takılar
✓ Hobi ve Spor Ekipmanları	✓ Saatler
✓ Çakmaklar	✓ Saat Kordonları
✓ Kırtasiye Ürünleri	✓ Stor Perdeler
✓ Büro Malzemeleri	✓ Yürüteçler
✓ Çocuk Bakım Ürünleri ve Çocuk Ekipmanları	✓ Bebek Yatakları ve Beşikleri
✓ Gıda Görünümlü Ürünler	✓ Tekerlekli Çocuk Arabaları
✓ Diş Fırçaları	✓ Klozet Daraltıcılar
✓ Deterjanlar	
✓ Emzik Biberon	
✓ Alıştırma Bardağı ve Kapağı	

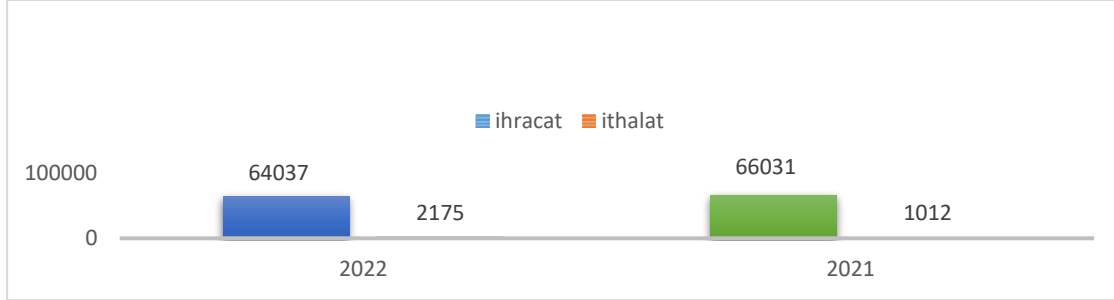
2022 yılında Bakanlığımızca “Tüketici Ürünlerinin Güvenlik Risklerinin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ” kapsamında bulunan ürünlerin denetimleri, Bakanlığımız programı doğrultusunda Trabzon Doğu Karadeniz Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü denetim görevlilerince yapılmaktadır.

II. DIŞ TİCARET

Gümüşhane ili dış ticaret hacmi düşük olduğu gibi ayrıca üretilen ürünlerin üretim teknolojisi de düşük, orta-düşük düzeyindedir. İlde üretilen ürünler daha çok iç pazara sunulmaktadır. Yapılan ihracatın sektörel ayrımına bakıldığında madencilik ve taş ocakçılığı ile gıda imalat sektöründen daha yoğunlukla ihracat yapıldığı görülmektedir. Yapılan ihracat 2022 yılında yaklaşık 64 milyon 037 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. İle yapılan ithalat ise 2022 yılında yaklaşık 2 milyon 175 bin dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalatın çoğunluğu tarım- ormancılık ve imalat olmak üzere ana ölçekte iki sektörde üzerinde gerçekleşmiştir.

İhracat Değerleri

Grafik-9

2021 Yılında Doğu Karadeniz Bölgesinden gerçekleşen ihracatta Trabzon birinci sırada yer aldı. Toplam 6 ilin yer aldığı Doğu Karadeniz Bölgesinden 1.445.614.923 Dolarlık ihracat gerçekleşmiştir.

Doğu Karadeniz Bölgesi 2022 yılı ihracatını düşüşle tamamlamış, Rize ili ihracatı %10 ve Artvin ili ihracatı %7 artarken Trabzon ili ihracatında %7 ve Gümüşhane ili ihracatında ise %5 düşüş yaşanmış ve 2022 yılında toplamda Bölge ihracatı geçen yıla göre %4 düşüşle **1 Milyar 445 Milyon 614 Bin 923 \$** olarak gerçekleşmiştir.

Bölgesel İhracat

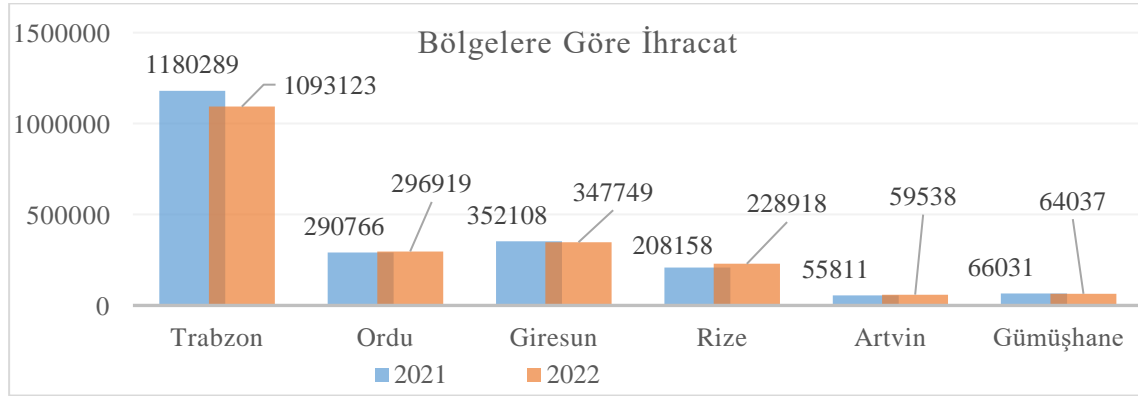
İl	2021	2022	Değişim %
Artvin	55.840.941	59.538.395	7
Gümüşhane	66.031.134	64.037.132	-5
Rize	207.479.220	228.918.133	10
Trabzon	1.181.653.396	1.093.123.801	-7
Toplam	1.512.381.274	1.445.614.923	-4

Tablo-28

Doğu Karadeniz illerinin 2022 yılındaki dış ticaret performansı değerlendirildiğinde ihracatta Rize ve Artvin illerinde artış diğer illerde ise azalma gerçekleşmiştir.

TR90 Bölgesine bakıldığında 2021 yılında toplam ihracat 1.512.381.274 dolar iken 2022 yılın da bu rakam 1.445.614.923 dolar olarak gerçekleşmiştir. İller arasında Gümüşhane iline bakıldığında ise 2021 yılı içerisinde 66.031.134 dolar iken 2022 yılı içinde ise 64.037.132 bin dolar ihracat gerçekleşmiştir.

TUIK verilerine göre dış ticaret istatistik veri tabanına göre 2022 yılında Gümüşhane’de ihracat rakamları bir önceki yıla göre %-5 oranında azalarak 64.037.132 dolar olarak gerçekleşmiştir.

Grafik-10

Gümüşhane'nin 2022 yılı ihracatının yüzde 98'ini madencilik ürünleri oluşturmuştur. Şehirden 2022 yılı içerisinde 64 milyon dolarlık ihracat yapılırken 81 il içerisinde 61.sırada yer almıştır. Madencilik ardından Gümüşhane'den en fazla ihracatı yapılan sektör 1 milyon 148 bin 430 dolarla mobilya, kâğıt ve orman ürünleri olurken, 40 bin 140 dolarlık hububat, bakliyat, yağlı tohumları ve mamulleri, 39 bin 710 dolarlık kuru meyve ve mamulleri ihracatı da gerçekleştirildi. Geçtiğimiz yıl hiç olmayan fakat 2022 yılında olan Halı ve Makine ve Aksamları kalemlerinde de ihracat gerçekleştirildi.

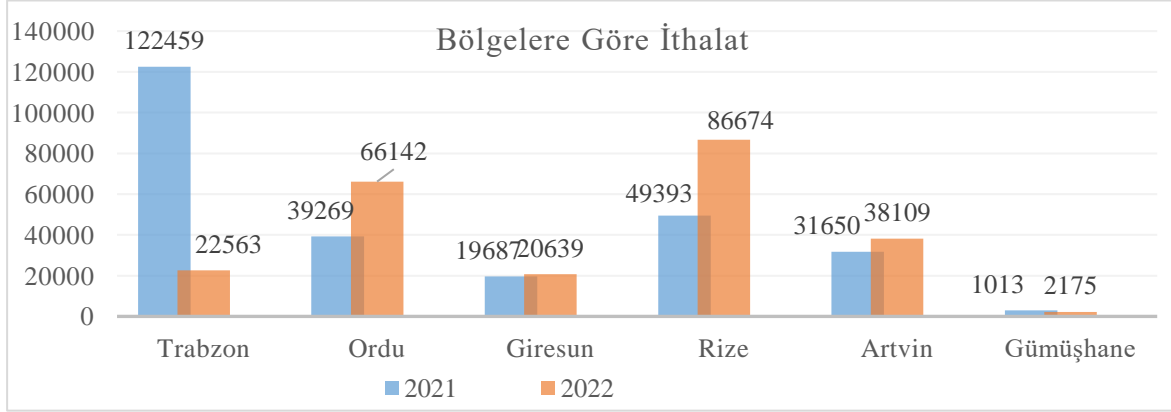
İhracat yapılan ülkelere bakıldığında ise Gümüşhane'den Belçika, Çin, Almanya, Güney Kore, İspanya, Bulgaristan, Polonya, Malezya, Finlandiya, İran, ABD, Fransa, Azerbaycan ve Hollanda olmak üzere toplam 14 ülkeye ihracat yapıldı. Geçtiğimiz yıl bu rakam 19 ülkeydi. Geçtiğimiz yıl Bulgaristan, Polonya, Malezya ve Finlandiya'ya ihracatın olmadığı Gümüşhane'den 2022 yılında bu ülkelere toplam 4,8 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirildi.

İthalat Değerleri:

TR90 Bölgesine ait Dış Ticaret Verileri

İl Adı	01.01.2022-31.12.2022 (milyon dolar)	
	2021	2022
Artvin	31.650	38.109
Giresun	19.687	20.639
Gümüşhane	1.013	2.175
Ordu	39.269	66.142
Rize	49.393	86.674
Trabzon	122.459	222.563
Toplam	263.471	436.302

Tablo-29

Grafik-11

Gümüşhane'nin ithalat rakamı bir önceki yılı göre %114 oranında artarak 2.175.000 dolar olarak gerçekleşmiştir.

Gümüşhane İlinde 2022 Yılı İhracat ve İthalat Verileri

	Toplam ihracat (bin \$)	Toplam ithalat (bin \$)
2022	64,037	2.175

Tablo-30

İlimiz madencilik ürünleri dışında pestil ve köme ihracatıyla da ön plana çıkmaktadır. Bu ürünlerin oldukça zor pazarlar arasında görülen Avrupa Birliği ülkelerine ihraç edilmesi, ihracatın önümüzdeki yıllarda artmasını sağlayacaktır. İlimizden çinko ve kurşun gibi madenlerin ihracatı Japonya ve Çin' e yapılmaktadır.

III. ÜRETİM

1-Tarım Sektörü

Tarım arazilerinin hesaplanması amacı ile Tarım Bilgi Sistemi (TBS) içerisinde bulunan Köy Tapu Sisteminden İlimiz köylerine ait tapu kayıtları indirilmiştir. İlçelere ait köy tapularından her biri için tarım arazisi vasfında bulunan parseller (tarla, bahçe, bostan, tarım arazisi vb.) ve tarım arazileri içerisinde bulunan bina, havuz ve yol alanları (ev bahçe, samanlık tarla, ahır, ev ve tarla, kargir bina ve bostan vb.) filtrelenmiş, böylece köyün toplam tarım alanı hesaplanmıştır. Daha sonra vasfı tarla, bahçe, bostan vb. olan tarım arazileri toplam alandan çıkarılmış ve içerisinde bina, ev, yol gibi yapı bulunan tarım alanlarından çıkarılmıştır. Sonuç olarak köye ait olan toplam tarım alanı hesaplanmıştır. Bu yöntem İlimize ait tüm köyler için tek tek uygulanmış olup İlimiz tarım alanlarına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Mevcut Kullanılan Kayıtlara Göre Toplam Arazinin İlçelere Göre Dağılımı

İlçeler	Tarım Alanı	Oran	Orman – Fundalık	Oran	Çayır Mera	Oran	Tarım Dışı Alan	Oran	Yüzölçümü (Ha)
	Miktar (Ha)	(%)	Miktar (Ha)	(%)	Miktar (Ha)	(%)	Miktar (Ha)	(%)	
Merkez	23.988	13,33	72.449	30,41	52.819	33,69	30.641	36,78	179.900
Torul	7.763	7,40	64.608	27,12	23.502	21,68	9.027	10,83	104.900
Kürtün	4.963	6,13	39.726	16,67	36.000	42,01	311	0,37	81.000
Kelkit	65.068	42,95	21.209	8,90	58.351	24,69	6.872	8,24	151.500
Köse	16.211	39,54	5.874	2,46	5.584	18,83	13.331	16,00	41.000
Şiran	31.014	31,26	34.357	14,42	10.714	11,07	23.115	27,74	99.200
TOPLAM	149.007	22,66	238.223	36,23	186.970	28,43	83.300	12,66	657.500

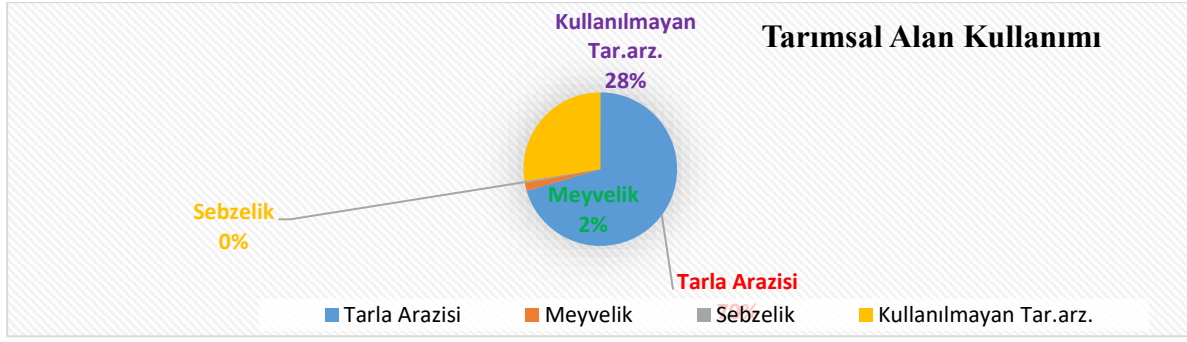
Tablo-31

Tarım arazilerinin kullanım durumuna göre dağılımları verilmiştir. Gümüşhane'de toplam 149.007 hektar tarım arazisi mevcut olup bunun %70,43'ünde tarla tarımı yapılmaktadır. Bu tabloda dikkat çeken bir husus kullanılmayan tarım arazilerinin oranının %27,49 gibi yüksek bir rakam olmasıdır.

2022 Yılı Tarım Arazilerinin Dağılımı

ARAZİNİN KULLANIM	ALAN (Ha)	(%)
Tarla Arazisi	104.956	70,45
Meyvelik	2.465	1,65
Sebzelik	621	0,41
Kullanılmayan Tarım Arazisi	40.965	27,49
Toplam Tarım Arazisi	149.007	100

Tablo-32

Grafik-12

İlin Arazi Varlığı

	Yüz Ölçümü	Tarım Alanı	Orman Alanı	Çayır Mera	Diğer Araziler
Gümüşhane	657.500	149.007 (% 22,66)	238.223 (%36,23)	186.970 (%28,43)	83.300 (%12,66)

Tablo-33

İlde 27.088 ha. alanda hububat ekimi yapılmakta olup bunun tarla tarımı yapılan araziler içerisindeki oranı % 60,71'dir. Endüstri bitkilerinin tarım arazileri içerisindeki payı ekiliş alanı olarak % 0,73'tür. İl genelinde tarım arazileri içerisinde baklagiller tarımının payı % 4,97'dir. Hayvansal üretimin gelişmiş olduğu ülkelerde yem bitkileri tarımı, ekili alanların % 25-30'unu teşkil ederken bu oran ilimizde % 28,56'dır. Meyve üretimi tarım alanlarının % 0,16'ine tekabül etmekte olup genel olarak vişne, elma, armut, dut üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda ceviz üretimi de yaygınlaşmaya başlamıştır. Sebze üretimi ise tarım alanlarının çok az bir kısmında yapılmakta olup toplam alan içindeki oranı % 0,40'tür.

Gümüşhane ilinde 104.955 ha. alanda tarla bitkileri ekimi yapılmakta olup tarım arazileri içerisindeki oranı ise %70,43'dür. Hayvansal üretimin gelişmiş olduğu ülkelerde yem bitkileri tarımı, ekili alanların %25-30'unu teşkil ederken bu oran ilimizde %21,33'dür.

Türkiye genelinde meyve üretimi yapılan alanlar tarım alanlarının %15,33'ünü oluşturmaktadır. Gümüşhane'de ise bu oran %1,13'dür. İlde genel olarak vişne, elma, armut, dut üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda ceviz üretimi de yaygınlaşmaya başlamıştır. İlde vişne, elma ve ceviz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için uygun potansiyel vardır. Meyve üretimi daha çok öz tüketime yönelik olarak yapılmaktadır.

Türkiye genelinde tarım alanlarının %3,22'sinde sebze üretimi yapılırken, Gümüşhane'de sebze tarımı yapılan alan %0,41'de kalmaktadır. Sebze tarımının gelişmesini engelleyen en büyük faktör iklimdir. Ancak, mikro klima özelliği gösteren alanlarda sebze yetiştiriciliği yoğunlaşmıştır.

Tarım Arazilerinin Sulama Durumu

Tarım Arazisi (Ha.)		149.007,00	%
Sulanabilir Alan (Ha.)		94.483	63,41
Sulanan Alan (Ha.)	İl Özel İdaresi	18.895	49,01
	DSİ	10.023	26,00
	Kooperatif	159	0,40
	Halk Sulaması	9.469	24,56
Toplam Sulama (Ha.)		38.546	100,00

Tablo-34

İlimizdeki 149.007 ha. tarım alanının % 63,41 sulanabilir durumda iken, bu alanın % 31,86 sında sulu tarım yapılmamaktadır.

Gümüşhane ili sahip olduğu akarsu, göl ve barajları ile kültür balıkçılığı açısından da önemli bir potansiyel barındırmakta olup mevcut durumda 39 adet alabalık üretim tesisi yer almaktadır.

İlin coğrafi açıdan engebeli yapıya sahip olması bitki örtüsünün, özellikle ballı bitkilerin doğal olarak çok zengin olmasına ve arıcılık faaliyetlerinin gelişmesine imkân tanımaktadır. İlde toplam 38 kovan ile **42.030 kg.** organik bal üretimi sağlayacak flora bulunmaktadır.

Ürün adı	Organik Üretim Yapan Üretici Sayısı	Kovan Sayısı (Adet)	Üretilen Organik Bal Miktarı (Kg)	Üretilen Organik Polen Miktarı (Kg)
Organik Bal	38	2.834	42.030	186

Tablo-35

Gümüşhane balının besin değeri, kaynağını yörenin değişik çiçeklerinden aldığı için diğer ballara göre yüksektir. İlin 2021 yılı bal üretimi 498,24 ton iken 2022 yılında 42.030 ton üretim gerçekleşmiştir. İl genelinde yapılan bitkisel üretimde kimyevi gübre ve ilaç kullanımının az oluşu organik arı ürünleri üretimi için önemli bir potansiyel oluşturmaktadır.

Türkiye genelinde meyve üretimi yapılan alanlar tarım alanlarının %8,39'unu oluşturmaktadır. İlimizde ise bu oran % 0,16'dir. İlde genel olarak vişne, elma, armut, dut, kuşburnu ve fındık üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda ceviz üretimi de yaygınlaşmaya başlamıştır. İlde vişne, elma ve ceviz yetiştiriciliğinin geliştirilmesi için uygun potansiyel vardır. Meyve üretimi daha çok öz tüketime yönelik olarak yapılmaktadır. İl genelinde toplam 15.140 ton/yıl meyve üretimi yapılmıştır.

Türkiye genelinde tarım alanlarının %2,08'inde sebze üretimi yapılırken, ilimizde sebze tarımı yapılan alan %0,40'ta kalmaktadır. İl genelinde 25.606 ton şeker pancarı, 1.110 ton fındık, 36.004 ton patates üretimi yapılmıştır. Sebze üretimi de meyve üretimi gibi daha çok ek gelir getirici ve öz tüketim amacıyla yapılmaktadır.

İlimizde En Çok Üretimi Yapılan Tarımsal Ürünlere İlişkin Sayısal Veriler

Sebze (Muhtelif)	ton	7.431
Mısır (Silajlık)	ton	77.634
Yonca	ton	73.177
Buğday	ton	69.658
Patates	ton	36.004
Şeker Pancarı	ton	25.616
Fındık	ton	1.110
Patates	ton	36.004
Soğan, Sarımsak	ton	Kuru soğan 7 – Sarımsak 5
Meyve (Muhtelif)	ton	15.140

Tablo-36

İlimizde Organik Üretim Yapan İşletme ve Çiftçi Dağılımı

Üretici Grubu	Bitkisel ve Hayvansal Üretim Yapan Üretici Sayısı (Ad)	Sadece Bitkisel Üretim Yapan Üretici Sayısı (Ad)	Sadece Hayvansal Üretim Yapan Üretici Sayısı (Ad)	Toplam Organik Üretim Yapan Üretici Sayısı (Ad)
İşletme	0	0	0	0
Çiftçi	0	1	38	39
Toplam	0	1	38	39

Tablo-37

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) açıkladığı hayvancılık verilerine göre Gümüşhane'deki büyükbaş hayvan sayısı bir önceki yıla göre 14 bin 461 adet azaldı.

Kurumun yayınladığı istatistiklere göre büyükbaş hayvan sayısı ülke genelinde yüzde 5,6 oranında azalırken Gümüşhane'de bu oran yüzde 18 oldu. 2021 yılında kayıtlı 81 bin 578 büyükbaş hayvanın olduğu Gümüşhane'de 2022 yılında bu sayı 67 bin 117 oldu.

Hayvan Sayısı	2021 (Baş)	2022 (Baş)
Büyükbaş Hayvan (Sığır, Manda)	81.578	67.117
Küçükbaş Hayvan (Koyun, Keçi)	64.420	59.880
TOPLAM	145.998	126.997

Tablo-38

Küçükbaş hayvanlara bakıldığında ise bir önceki yıla göre küçükbaş hayvan sayısı yüzde 7 azalan Gümüşhane'de 5 yıl öncesine göre küçükbaş hayvan sayısı yüzde 60 oranında arttı. 2018 yılında 37 bin 339 küçükbaş hayvanın olduğu Gümüşhane'de bu sayı 2022 yılında 59 bin 880'e yükseldi. Büyük ve küçükbaş hayvan varlığının 2022 yılı sonu itibariyle 127 bin 997 olduğu Gümüşhane'de bu rakam bir önceki yıla göre yüzde 13 oranında azaldı.

İlimizde Kurulu Bulunan Tarımsal Amaçlı Kooperatifler

KOOPERATİFLER		Üye sayısı	Kooperatif Sayısı
TARIMSAL AMAÇLI KOOP.	Tarım Satış Kooperatifleri	-	-
	Tarım Kredi Kooperatifleri	2656	4
	Tarım Kalkınma Kooperatifleri	1399	22
	Yaş Sebze ve Meyve Kooperatifleri	-	-
	Su Ürünleri, Sulama, Hayvancılık	92	3 (Sadece Sulama var)
	Diğer Kooperatifler	38	6

Tablo-39

Ziraat odalarının görevleri 6964 Sayılı Kanun'un 24 üncü maddesinde belirtilmiştir. Bunlar; tarımsal politikaların genel menfaatlere uygun olarak yürütülmesi amacıyla gerekli çalışmalarda bulunmak, tarımla ilgili görüşlerini Hükümete ve kamuoyuna duyurmak, çiftçilerin hak ve menfaatlerini korumaktır. Bunun için, çiftçilerin uygulanan politikalar hakkındaki düşüncelerinden yararlanarak raporlar hazırlanmaktadır. Böylece, tarım sektörünün ülke ekonomisine yaptığı katkının artırılmasına ve çiftçilerin ekonomik ve sosyal yönlerden gelişmesine çalışılmaktadır.

Tarım Sanayi Sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla İçindeki Payına İlişkin Sayısal Veriler

Sektör	Gayri Safi Milli Hasıla İçindeki Payı		
		Değer (Milyon/\$)	Yüzde (%)
Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık	2022-1. Çeyrek	4.080	2,3
	2022-2. Çeyrek	9.806	4,5
	2022-3. Çeyrek	26.786	11,5
	2022-4. Çeyrek	15.746	6,0

Tablo-40

İlimizde 6 adet Ziraat odası bulunmaktadır. Bunalar merkez ilçe 1 adet, Kelkit ilçesinde 1 adet, Köse ilçesinde 1 adet, Şiran ilçesinde 1 adet, Kürtün ilçesinde 1 adet ve Torul ilçesinde 1 adet olmak üzere toplam 6 adet ziraat odası mevcuttur.

Sebze ve meyve ticaretinin kaliteli, standartlara ve gıda güvenilirliğine uygun olarak serbest rekabet şartları içinde yapılmasını sağlamak, toptancı hali içinde veya dışında işlem gören sebze ve meyvelere ilişkin bilgileri elektronik ortamda tutmak, izlemek ve duyurmak, meslek mensupları ile diğer ilgilileri kayıt altına almak, bunlara yönelik veri tabanı oluşturmak ve toptancı halleri arasında ortak bilgi paylaşımını ve iletişimi sağlamak amacıyla, Bakanlığımız bünyesinde elektronik ortamda kurulan ve internet tabanlı çalışan merkezi Hal Kayıt Sistemi kapsamında, ilimizde 20 adet firmanın bu sisteme kaydı yapılmıştır.

HKS'de 2022 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla sistemde kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerden oluşan 21 kullanıcı bulunmaktadır

Yılar	2022
Üretici Örgütler	3
Hal Kayıt Sistemine Kayıtlı Firma Sayısı	21

Tablo-41

Gümüşhane İlinde 2022 Yılı içerisinde Tarım Alanında Yapılan Projeler

Yapılan Projeler	Tutarı
Yerli Meyve Çeşitlerimizin Gen Kaynaklarının Korunması Projesi	38.000
Örtüaltı Sebze Üretimini Geliştirilmesi Projesi	465.720
Yem Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi	815.150
Gümüşhane İli Arıcılar Birliği Üyesi Arıcılara Verilmek Üzere Elektrikli Çit Destek Projesi	192.788
Sağım Teknolojisinin Geliştirilmesi Projesi	482.220
Engelleri Aşalım Balımızı Yapalım Arıcılık Destek Projesi	80.240
Atıl Alanlarda Kuru Fasulye Üretimi Projesi	108.000
Buğday Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	1.395.000
Çiçekten Sofraya Organik Bal Yolculuğu Projesi	70.369
Karabuğday (Greçka) Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	300.000
Kuşburnu Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	345.430
Yukarı Fırat Havzasında Buğday Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	2.490.000
Arpa Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	528.000
Yulaf Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	528.000
Kelkit İlçesi Eskikadı Köyü Mera Islah ve Amenajman Projesi (Devam Ediyor)	69.510
Kelkit İlçesi Öbektaş Beldesi Mera Islah ve Amenajman Projesi	136.969
Merkez İlçesi Yağlıdere Köyü Mera Islah ve Amenajman Projesi (Devam Ediyor)	139.021
Torul İlçesi Gülaçar Köyü Mera Islah ve Amenajman Projesi (Devam Ediyor)	92.680
Etçi ve Kombine Irkların Yaygınlaştırılması Projesi (Devam Ediyor)	5.300.000

Tablo-42

2. Sanayi Sektörü

Sanayi işletmelerinin sektörel dağılımına göre pestil ve köme üretimi ağırlıklı gıda sanayi ile mermer ve taş ocakları işletmeciliğinin toplam %50'lik payla önde gelen sektörler olduğu ilde, sanayi alanında genel olarak henüz gelişmekte olan bir görüntü sergilenmektedir. Başlıca sanayi kolları; gıda ürünleri imalatı, madencilik ve taş ocakçılığı, metal cevherleri madenciliği, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, ağaç ve ağaç ürünleri (mobilya hariç), mobilya imalatıdır. İlde 1 adet

Organize Sanayi Bölgesi, 3 adet Küçük Sanayi Sitesi bulunmaktadır.

Gümüşhane ve Kelkit Ticaret ve Sanayi odasına kayıtlı faal üye sayısı 1217 olup, bunlar arasında 420 şahıs firması, 3 kolektif şirket, 1 komandit şirket, 549 limitet şirket, 164 anonim şirket, 77 kooperatif, 3 diğer grubunda yer alan işletme bulunmaktadır. Mevcut durumda Gümüşhane'de 13 adet esnaf ve sanatkâr odası bulunmaktadır. Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliğine kayıtlı 3.855 aktif üye bulunmaktadır.

Sıra No	50' DEN FAZLA İSTİHDAM SAĞLAYAN ŞİRKETLER	İSTİHDAM
1	Koza Altın İşletmeleri A.Ş.	111
2	Büyük bayraktar Gıda San.T.c.Ltd.Şti.	56
3	Gümüştaş Madencilik ve Tic. A.Ş. Gümüşhane Şubesi	131
4	Yıldız Bakır Madencilik San. A.Ş.	113
5	Akköy Enerji A.Ş.	53
6	Aşkale Çimento San. A.Ş.	175
7	Çoruh Aksa Elekt.Hiz.A.Ş.	89
8	Hatemoğulları Yol Yapı Ltd.Şti.	61
9	Gümüştaş Madencilik ve Tic. A.Ş.	165
10	Yıldız Bakır Madencilik San. A.Ş.	409
TOPLAM		1.363

Tablo-43

İlimizde Maden Üretimi

İlin sanayi gelişmesinde madencilik, yöresel gıda, mermer ve taş ocakları gibi işletmeler ilimiz sanayisinin geleceği için en önde gelen sektör olarak görülmektedir.

İlimizde küçük ve orta ölçekli işletmelerde toplam 1.780 kişi istihdam edilmektedir. Merkez Karamustafa köyünde bulunan krom-çinko-bakır yatağında cevher elde edilmesi için 2010 yılında başlatılan çalışmalar devam etmektedir.

İlimiz Maden Potansiyeli:

MTA TARAFINDAN TESPİT EDİLEN MADEN YATAK VE ZUHURLARI	
Metalik maden (Cu, Pb, Zn, Fe, Au, Ag)	22 adet
Endüstriyel Hammaddesi (barit, refrakter kil, kil ve kireçtaşı)	18 adet
Enerji Hammaddesi (kömür)	4 adet
TOPLAM	44 adet

Tablo-44

Mastra Altın-Gümüş yatağında Eurogold Firması tarafından üretime yönelik ön çalışmalar yapılmış, üretime geçilememiştir. Bu yatak daha sonra 2005 yılında Koza Altın İşletmeleri A.Ş. tarafından satın alınmıştır. 2007-2008 yıllarında çıkartılan cevher ayrıştırma için il dışına gönderilmekte iken 2009 yılında maden ocağı mahallinde kurulan ayrıştırma tesisi hizmete açılmıştır. Artık çıkartılan cevher yerinde ayrıştırılarak dore metali (%75 altın, %25 gümüş) haline getirilmektedir.

Gümüştaş Madencilik Ticaret AŞ. Tarafından Gümüşhane Mezire mevkiindeki ocakta Kuşun-Çinko- Bakır cevheri çıkartılmakta olup, cevher OSB de kurulacak tesiste ayrıştırma işlemine tabi tutulacaktır.

Merkez ilçe Eski Gümüşhane civarında bulunan Hazine mağara, Kırkpavli ve Dere madeni isimli zuhurlarda altın ve gümüş madenlerine yönelik olarak özel şirketler tarafından arama ve sondaj çalışmaları devam etmekte olup, bu yıl içerisinde bir ocağın işletmeye açılması için çalışmalara hız verildiği bilinmektedir.

Şiran yöresindeki küçük çaplı yataklardan üretilen barit Şiran İlçesinde kurulu bulunan Alpar Madencilik Ltd.Şti. ne ait tesiste öğütülerek yurt içinde pazarlanmaktadır.

Kale çevresindeki kireç taşı (kireç hammaddesi) sahalarında üretim 1974 yılında Gümüşkale Kireç Sanayi tarafından başlatılmış olup, 1990 yılında üretime son verilmiştir. Tesis 1998 yılında özelleştirilmiştir. 2005 yılında yeni bir firma ile ortaklık tesis edilmiş olup, 2006 yılında tekrar işletmeye açılmıştır. 2009 yılında ortaklık yapısı devam eden işletmenin üretimi devam etmektedir.

Kelkit-Gümüşgöze beldesindeki linyit kömür yataklarında özel sektör tarafından üretim yapılmakta ancak; yöresel ihtiyacın bir kısmı karşılanabilmektedir.

İl Ekonomisinde Sanayi Sektörünün Payı

Sektör	Firma Adedi	İstihdam (Kişi)
Tüketim Malı Üreten Sanayiler	119	810
Ara Malı Üreten Sanayiler	199	2044
Yatırım Malı Üreten Sanayiler	-	-
TOPLAM	318	2854

Tablo-45

İl Sanayisinde Öne Çıkan Yatırım Alanları

- Yöresel Gıda (pestik-köme) İmalatı
- Tatlı Su Balıkçılığı
- Madencilik Yatırımları
- Yaz ve Kış Mevsimine Yönelik Yatırımlar
- Bitkisel Çay Üretimi
- Taş ve Toprağa Dayalı Yatırımlar (Çimento, Kireç, Taş Ocakçılığı, Mermer)
- Hizmet Sektörü

İlde Faaliyet Gösteren İmalat Sanayi Sektörleri

Sektör	Değer (TL)	Yüzde (%)
Gıda Ürünlerinin İmalatı	-	31
Mobilya İmalatı	-	12
Ağaç, Ağaç Ürünleri ve Mantar Ürünleri İmalatı (Mob. Hrç.)	-	11
Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı	-	11
Kauçuk ve Plastik Ürünlerin İmalatı	-	9
Kayıtlı Medyanın Basılması ve Çoğaltılması	-	2
Ana Metal Sanayii	-	0,6

Tablo-46

Gümüşhane İlinde Coğrafi İşaret Alan 11 (Onbir) Adet Ürün Bulunmaktadır

Coğrafi İşaretin Adı / Geleneksel Ürün Adı	Dosya No	Başvuru Tarihi	Tescil No	Türü	Başvurunun Yapıldığı İl
Gümüşhane Deleme Peyniri	C2018/078	14-03-2018	694	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Dut Pestili	C2004/002	23-01-2004	63	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Dölek Güveci	C2019/229	30.12.2019	718	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Ekmeği	C2014/022	21-03-2014	221	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Kömesi	C2004/001	23-01-2004	62	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Sironu	C2014/023	21-03-2014	222	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Gümüşhane Şeker Fasulyesi	C2018/087	19-03-2018	472	Menşe Adı	Gümüşhane
Kelkit Ketesi	C2020/210	29.07.2020	961	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Kelkit Zilli Kilimi	C2017/179	06-11-2017	437	Mahreç İşareti	Gümüşhane
Kelkit Şeker Fasulyesi	C2018/235	13-12-2018	479	Menşe Adı	Gümüşhane
Kürtün Araköy Ekmeği	C2018/076	14-03-2018	449	Menşe Adı	Gümüşhane

Tablo-47

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi

Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi 18 Mayıs 1998 tarihinde Müteşebbis Teşekkülü, Valilik (İl Özel İdaresi) Ticaret ve Sanayi Odası Kuruluşlarının iştirakiyle oluşturulmuş ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığına müracaat edilerek kuruluş ve yer seçimi çalışmalarına başlanmıştır. Yer seçimi özellikle tarıma el verişsiz alanlar tercih edilerek Sanayi ve Ticaret Bakanlığına 2 alternatif alan sunulmuş ve Bakanlık 75 hektar büyüklüğündeki alanı uygun görüldüğünü bildirerek çalışmalara başlanmasını uygun görmüştür. 06.11.2000 tarihinde Bakanlık tarafından onaylanan Kuruluş Protokolü ile Tüzel Kişilik Kazanmış olan Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi Gümüşhane Valiliği, (İl Özel İdaresi) Sanayi ve Ticaret Odası katılımı, Sanayi Ticaret, Sağlık ve Çevre İl Müdürlükleri bilgi ve teknik destekleri ile resmi olarak çalışmalarına başlamıştır

2001 Yılında Bölge Müdürlüğü kurulmuş bölgeye ait imar planları hazırlanarak onay için bakanlığa sunulmuş ve 11.02.2002 tarihinde inşaat alanında çalışmalara başlamıştır. Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi Karadeniz Bölgesinin Doğu ve Güney Doğu Anadolu Bölgesine bağlayan transit yola 850 metre, şehir merkezine 15 km, Trabzon Limanına 115 km, Erzincan Demir Yoluna 130 km, Erzurum'a 187 km mesafede 949.500 m² büyüklüğünde 573.743m²'si 2500 m² ile 220000 m² arasında değişen çeşitli büyüklüklerde 55 adet sanayi parselinden oluşmaktadır.

İlimiz Organize Sanayi Bölgesine İlişkin Sayısal Veriler

OSB Unvanı	Kuruluş Tarihi	OSB Alanı (Hektar)	Toplam Parsel Sayısı	Tahsis Edilen Parsel Sayısı	Üretim Yapılan Parsel Sayısı	İnşaatı Devam Eden Parsel Sayısı	Diğer Parsel	Toplam Çalışan Sayısı
Gümüşhane	2000	120.35	80	43	26	10	1	563

Tablo-48

Gümüşhane ilindeki girişimcilik altyapısının desteklenerek ilin sosyo-ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından 2011 yılında hazırlanan “İSGEM' ler araştırma raporu” ve 2012 yılında hazırlanan “Gümüşhane Pestil ve Köme Sektörü Raporu” temel alınarak proje fikri ilk olarak 2012 yılında ortaya atılmıştır.

Gümüşhane ilinin en büyük kamu yatırımlarından birisi olma özelliği taşıyan **8.120.665,00 €** bütçeli Gümüşhane İSGEM projesi, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Rekabetçi Sektörler Programının I. döneminde 01.05.2016- 01.05.2018 tarihleri arasında 9.000 metrekaresi kapalı alan olmak üzere 26.500 metrekarelik araziye inşa edilerek tamamlanmıştır.

Küçük Sanayi Siteleri

Gümüşhane Merkezde 32.000 m² alan üzerine 120 iş yeri, 1991 yılında faaliyete geçirilmiştir. Sanayi sitesinde 120 dolu işyeri mevcut olup doluluk oranı ise % 100'dür.

Gümüşhane Küçük Sanayi Sitesi

Kelkit Küçük Sanayi Sitesi

Gümüşhane Kelkit İlçesinde artan nüfusa oranla küçük sanayi işletmesi ihtiyacı doğmuş olup, 50.000 m² alan üzerine 212 işyeri 1988 yılında faaliyete geçmiş olup, sanayi sitesinde 212 dolu olup, Doluluk oranı ise % 100'dür

Gümüşhane Şiran İlçesinde artan nüfusa oranla küçük sanayi işletmesi ihtiyacı doğmuş olup, 2022 yılında 39.000 m² alan üzerine 38 işyeri yapılmış ve bu iş yerlerinden 20 adet işyerinin ise boş olup, doluluk oranı % 47'dir

Şiran Küçük Sanayi Sitesi

Küçük Sanayi Sitelerine İlişkin Sayısal Veriler

Gümüşhane, Kelkit ve Şiran ilçelerinde birer adet Küçük Sanayi Sitesi kurulmuştur. Küçük Sanayi Sitelerinde toplam 370 adet işyeri olup bu iş yerlerinde 1.050 kişi istihdam edilmektedir. Sanayi sitelerinde doluluk oranları %94,6'dır.

Adı	Faaliyete Başladığı yıl	Toplam Alanı (m ²)	Toplam İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı	Mevcut İstihdam
Gümüşhane KSS	1991	32000	120	120	0	100	360
Kelkit KSS	1988	50000	212	212	0	100	636
Şiran KSS	2022	39000	38	18	20	47	54

Tablo-49

Sanayi Sektörünün Gayri Safi Milli Hasıla İlişkin Sayısal Veriler

Sektör	Gayri Safi Milli Hasıla İlişkin Sayısal Veriler	
	Değer (TL)	Yüzde (%)
Sanayi	1.402.547.000	45
Hizmet	684.311.000	22
Tarım	999.228.000	33

Tablo-50

İlimizde bulunan üretime yönelik sanayi tesisleri özel teşvik kapsamına alınmalı, bu yerlerde ve diğer hizmet sektörlerinde çalışanlar yerelde ikamet eden kişilerden karşılanmalı.

İlimizin markalaşmış sanayi ürünleri olan pestil ve kömenin kalitesinin korunması ve katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi adına üretim ihtiyaçlarının tespit edilerek bu alanda ihtiyaç fazlası üretime izin verilmemeli.

İlimizin adını almış olduğu gümüş madeni işlemeciliğine özel teşvikler verilerek, üretim ve satışın bir arada yapıldığı bir gümüş işlemeciliği çarşısı kurulmalı.

Yörelere özgü el sanatları ile iştigal eden esnaf ve sanatkârlarımız, karşılıksız desteklenerek bu sanatların yaşatılması sağlanmalı.

İl İmalat Sanayi İstihdamı	1337
Madencilik ve Taş Ocakçılığı İstihdamı	1264
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme üretimim ve dağıtım İstihdamı	155
Toptan ve Perakende Ticaret, Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı İstihdamı	24
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri İstihdamı	74
Sektörler Toplamı	2854

Tablo-51

3. Hizmet Sektörü

İnşaat Sektörü

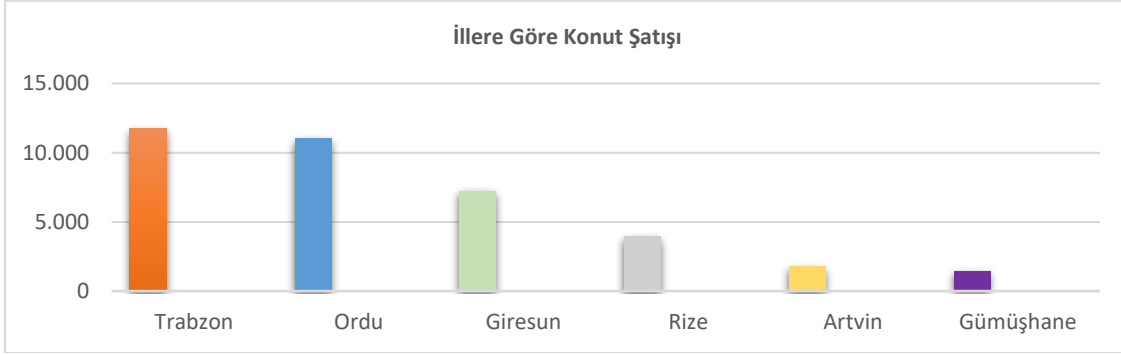
İlimizde hizmet sektörüne genel olarak bakıldığında demir yolunun olmayışı nedeniyle, ulaşım hizmetlerinin kara yollarında yoğunlaştığı görülmektedir. İnşaat, bankacılık ve sigorta şirketleri gibi diğer hizmet işletmelerinde her yıl gelişme gözlenmektedir.

İlimizin ipek yolu üzerinde olması ve bu yolun Karadeniz Bölgesini Doğu ve Güneydoğuya bağlayan yol olması nedeniyle, taşımacılıkla uğraşan firma ve şahıslara iş imkânı sağlamaktadır. İlin şehirlerarası yolcu taşımacılığı, okul taşımacılığı, nakliye ve turizmle ilgili tur şirketlerinin olması ilimiz ekonomisine ve gelişmesine katkı sağlamaktadır.

İllere Göre Konut Satışları

İl	Konut sayısı
Trabzon	11.726
Ordu	11.025
Giresun	7.208
Rize	3.948
Artvin	1.758
Gümüşhane	1.427

Tablo-52

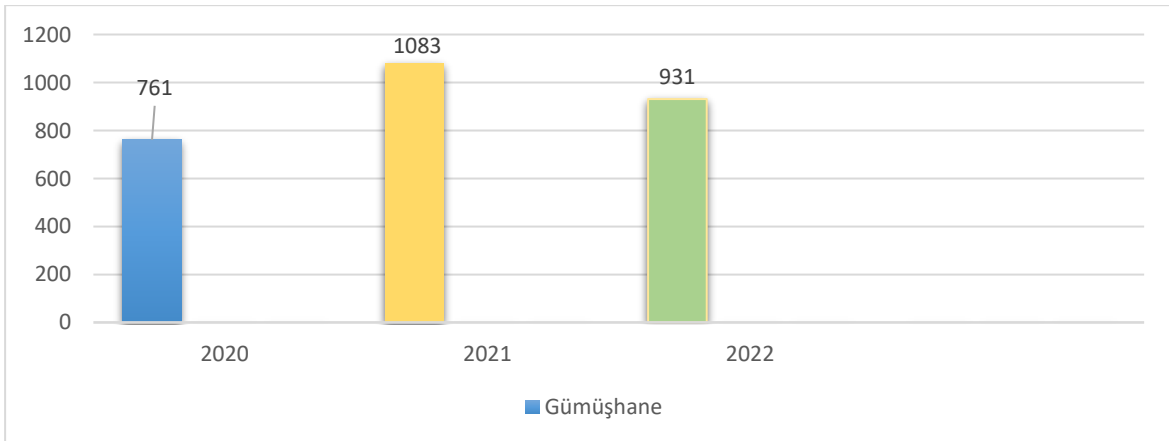
Grafik-13

Doğu Karadeniz ileri arasında konut satışında Gümüşhane en son sırada yer almaktadır.

Gümüşhane İlinde inşaat sektörü son yıllarda ilin gelişmesinde lokomotif görevi görmektedir. Toplam çalışan sayısında da ön plana çıkan sektör inşaatır. Hem toplam çalışanların hem de 9 ve daha az kişi istihdam eden işyerleri ve 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerinde çalışanların en fazla istihdam edildiği sektör inşaatır.

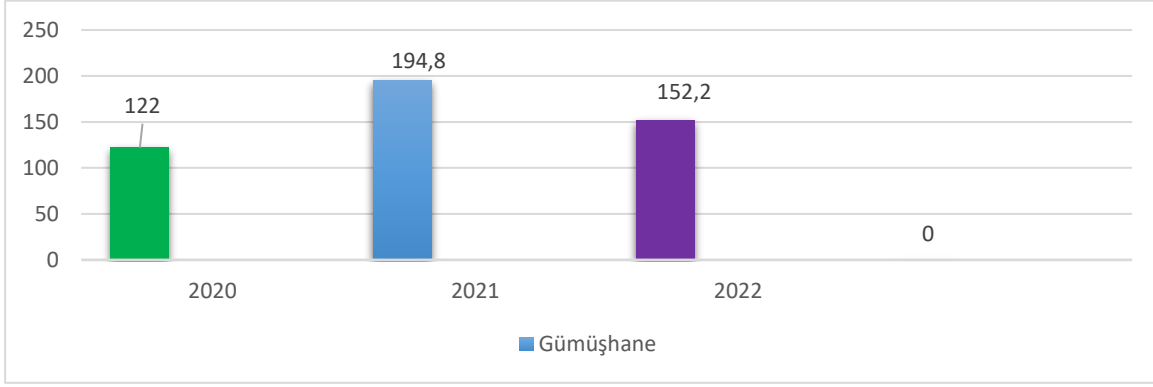
Yapı kullanma izin belgesi, 194 Sayılı İmar Kanunu'nun 30. Maddesi gereğince tamamen veya kısmen biten yapılar için belediye sınırları içinde belediyelerce, belediye sınırları dışında İl Özel İdaresi, organize sanayi bölgelerinde organize sanayi bölge müdürlükleri, serbest bölgelerde ise serbest bölge müdürlükleri tarafından verilmesi zorunlu bir belgedir.

Yapı Kullanım izin belgesi alan daire sayısı- 2022

Grafik-14

Tamamen veya Kısmi Biten Yapı İçin Yapı Kullanım İzin Belgesi 2022

Grafik-15

Finansal sistemi oluşturan en önemli alt sektör olarak bankacılık sektörünün ekonomideki temel işlevi fon arz edenler ile fon talep edenler arasında aracılık yapmasıdır. Bankacılık sektörü bu işlevi dolaylı olarak yerine getirmektedir. Finansal sistemin büyük bir kısmını bankacılık sektörü oluştururken geri kalan kısmını sigorta şirketleri, emeklilik fonları, hisse senedi ve tahvil piyasası gibi diğer kurumlar tarafından paylaşılmaktadır.

Sağlık Sektörü

Gümüşhane İl genelinde 6 adet devlet hastanesi mevcut olup, yatak kapasitesi 345' dir. Ayrıca ilimizde; 1 Ağız ve Dış Sağlığı Merkezi, 6 Toplum Sağlığı Merkezi, 1 Verem Savaş Dispanseri, 1 Halk Sağlığı Laboratuvarı, 1 AÇS/AP Merkezi, 45 Aile Hekimi, 21 Sağlık Evi, 19 Aile Sağlık Merkezi, 1 İl Ambulans Komuta Kontrol Merkezi ve 16 Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu bulunmaktadır.

Gümüşhane ilinin toplam nüfusu 144.544 olup, doktor başına düşen kişi sayısı ise 633 dür. İlimizde 98 Uzman Doktor, 139 Pratisyen Hekim, 38 Dış Hekimi, 458 Hemşire, 116 Ebe, 166 Sağlık Memuru mevcuttur.

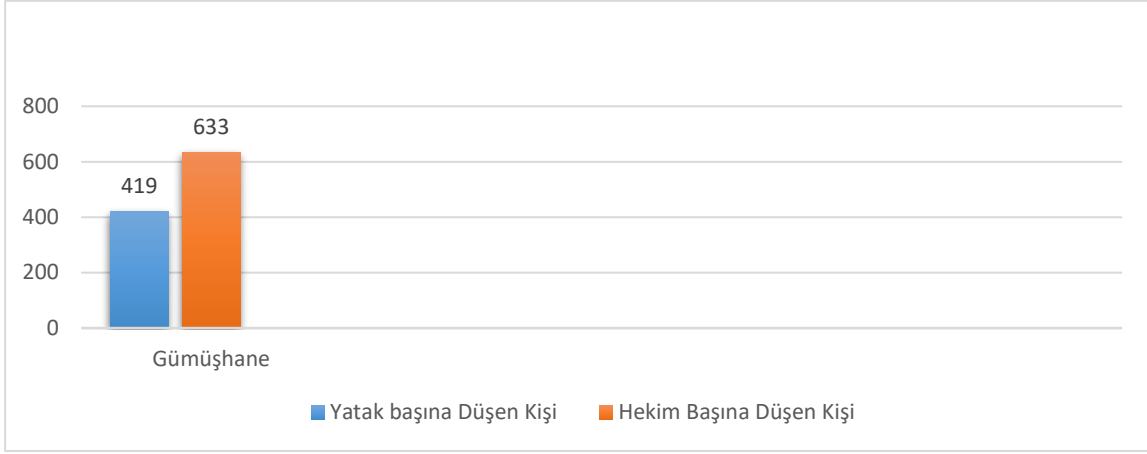

Sağlık Personeli	Personel Sayısı
Uzman Dr.	98
Pratisyen Dr.	139
Dış Hekimi	38
Eczacı	11
Sağlık Memuru	166
Hemşire	458
Ebe	116

Tablo-53

Gümüşhane ilinde 2022 verilerine göre ilin doğurganlık oranı 1,33, bebek ölümleri ise 9,7 dir.

Gümüşhane iline 200 yataklı yeni devlet hastanesi yapılmış hizmet vermeye başlamıştır. İlimizde Özel Sektöre ait herhangi bir hastane ve sağlık birimi bulunmamaktadır.

Grafik-16

Eğitim Sektörü

Gümüşhane Üniversitesi

Gümüşhane Üniversitesi 31 Mayıs 2008 tarih ve 26892 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5765 sayılı Kanunla kurulmuştur. Gümüşhane'de Gümüşhane Üniversitesi adıyla kurulan bu Üniversite Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan İletişim Fakültesi, daha önce KTÜ'ye bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek Rektörlüğe bağlanan Gümüşhane Mühendislik Fakültesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Gümüşhane Sağlık Yüksekokulu (Aşağıda belirtildiği üzere daha sonra fakülteye dönüştürüldü), Gümüşhane Meslek Yüksekokulu, Şiran Meslek Yüksekokulu, Gümüşhane Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu ile Erzincan Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı iken adı ve bağlantısı değiştirilerek Rektörlüğe bağlanan Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksekokulu ile Rektörlüğe bağlı olarak yeni kurulan Sosyal Bilimler Enstitüsü ile Fen Bilimleri Enstitüsünden oluşturulmuştur. Mühendislik Fakültesinin adı 26.04.2013 tarihli 28629 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Bakanlar Kurulu Kararı ile Mühendislik ve Doğa Bilimleri Fakültesi olarak değiştirilmiş, 16.05.2013 tarih ve 28649 Sayılı

Resmi Gazetede yayımlanan 2013/4694 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu kapatılarak bunun yerine Turizm Fakültesi kurulmuş, 08.04.2016 tarihli ve 9678 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2016/8562 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Gümüşhane Sağlık Yüksekokulu kapatılarak bunun yerine Sağlık Bilimleri Fakültesi kurulmuştur.

Gümüşhane Üniversitesi kuruluşundan itibaren sürekli olarak büyümeye başlamış, buna bağlı olarak yeni Fakülteler, Yüksekokullar ve Meslek Yüksekokulları ile bölümleri açılmıştır. Kurulduğu günden itibaren bünyesine eklenen İlahiyat Fakültesi, Edebiyat Fakültesi, (Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Gümüşhane Sağlık Yüksekokulu yukarıda açıklandığı üzere bu birimlerimiz daha sonra fakülteye dönüştürüldü), Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kelkit Sağlık HMYO, İrfan Can

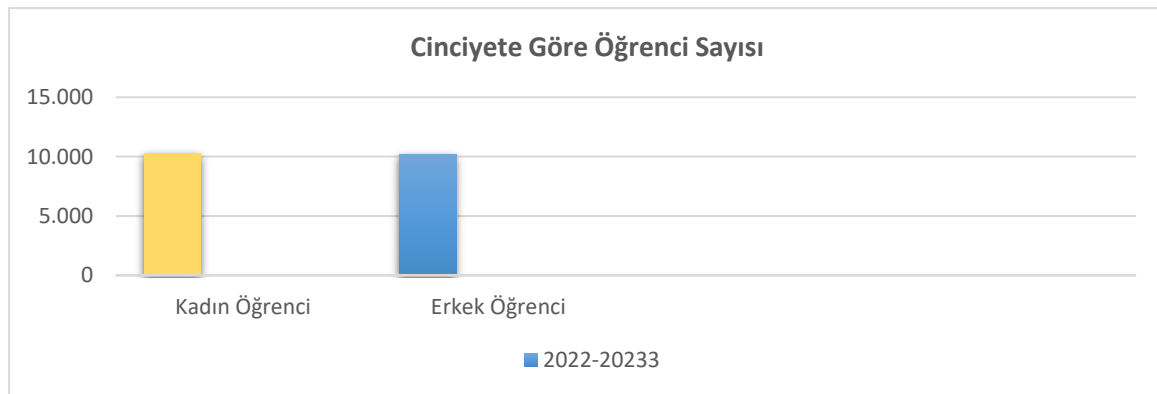
Köse MYO, Kürtün MYO, Torul MYO, Şiran Sağlık Hizmetleri MYO, Sosyal Bilimler MYO, Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Organik Tarım Uygulama ve Araştırma Merkezi, Merkezi Araştırma Laboratuvarı Uygulama ve Araştırma Merkezi, Tıbbi Bitkiler Geleneksel İlaçlar Uygulama ve Araştırma Merkezi, Eğitim Teknolojileri Uygulama ve Araştırma Merkezi, Dil Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi ile Rektörlüğe bağlı Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, Beden Eğitimi, Enformatik, Yabancı Diller, Güzel Sanatlar bölümleri ile birlikte Gümüşhane Üniversitesi halen 2 Enstitüsü, 7 Fakülte, 1 Yüksekokulu, 10 Meslek Yüksekokulu ve 6 Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Rektörlüğe bağlı 6 bölüm ile büyümesini hızlı bir şekilde sürdürmektedir.

Akademik Birimler

Enstitü	Fakülte	Yüksekokul	Meslek Yüksekokulu	Koordinatörlük	Araştırma ve Uygulama Merkezi
2	7	1	10	11	14

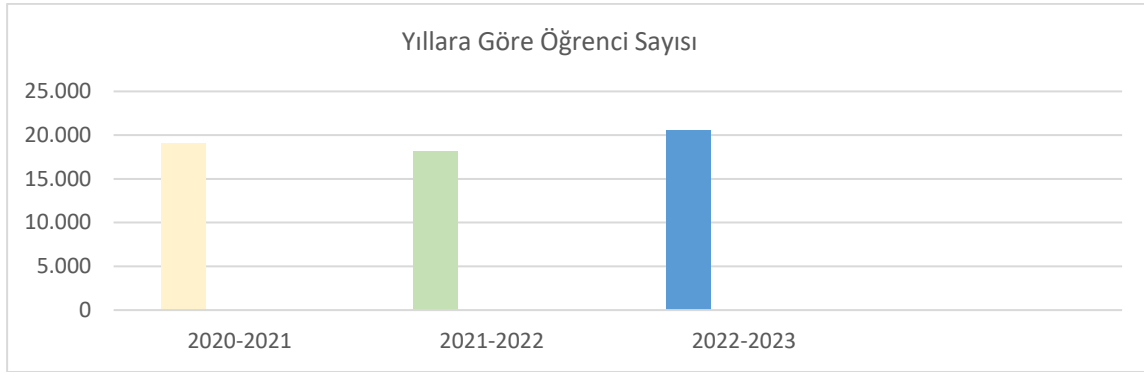
Tablo-54

2022-2023 akademik yılına ilişkin istatistik bilgileri paylaştan TÜİK rakamlarına göre toplam 144 bin 544 kişinin yaşadığı Gümüşhane'de Gümüşhane Üniversitesinde okuyan öğrenci sayısı 21.338 olup, bunlardan 20.499 aktif öğrencidir. Bunlardan 10.303 kişi si kadın,10.196 kişi ise erkek öğrenciden oluşmaktadır. Bu rakama göre il nüfusunun yüzde 14,76'sı üniversite öğrencileri oluşturmaktadır.

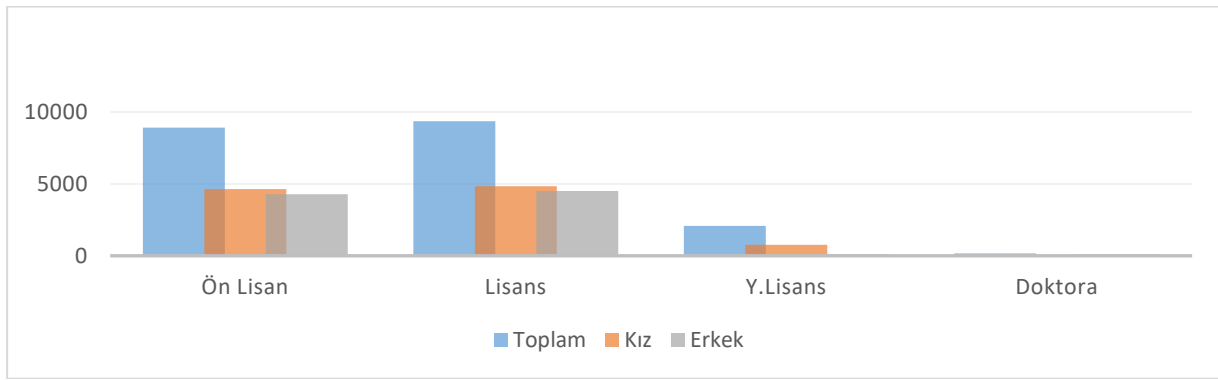
Grafik-17

Yıllara göre öğrenci sayısını bakıldığında 2020-2021 yılında 19.077 öğrenci, 2021-2022 yılında 18.098 öğrenci ve 2022-2023 yılında ise 20.499 öğrenci olduğu görülmüştür.

Grafik-18

Rakamlara göre Gümüşhane'de 8.904 ön lisans öğrencisinin 4.627'si kız, 4.277 ise erkek öğrencidir. 9.353 lisans öğrencisinin 4.839'u kız, 4.514 ise erkek, 2.070 yüksek lisans öğrencisinin 774'ü kız, 1.296'sı ise erkek, 172 doktora öğrencisinin ise 63'ü kız, 109'u ise erkek öğrenci olmak üzere toplam 20.499 öğrenci yer almaktadır.

Grafik-19

Ayrıca Gümüşhane Üniversitesinde 2022-2023 eğitim öğretim yılında yabancı uyruklu 975 öğrenci eğitim görmektedir.

Öğretim Görevlisi	Öğrenci Sayısı	Derslik
641	21.338	372

Tablo-55

İstatistiklere göre Gümüşhane Üniversitesinde 2022-2023 Öğretim Yılı verilerine göre 37 profesör, 75 doçent, 214 doktor öğretim üyesi, 189 öğretim görevlisi, 126 araştırma görevlisi olmak üzere toplam 641 akademisyen görev yapmaktadır.

Unvan	Sayı
Profesör	37
Doçent	75
Doktor	214
Öğretim Görevlisi	189
Araştırma Görevlisi	126
Toplam	641

Tablo-56

Ayrıca, Üniversitede 263 idari personel görev yapmakta olup, bunların 65'i kadın, 198'i ise erkek personeldir.

İlk Öğretim + Orta Öğretim

Gümüşhane’de yer alan okul öncesi, ilköğretim, genel orta öğretim ve mesleki ve teknik orta öğretim kurumlarının toplam sayısı 124’dür. Söz konusu okullarda toplam 5.209 derslikte 2.268 öğretmen tarafından 16.762 öğrenciye eğitim verilmektedir

İl/İlçe	Okul	Derslik	Öğretmen sayısı	Öğrenci Sayısı
Gümüşhane /Merkez	39	4356	1274	7643
Kelkit	23	338	453	4015
Şiran	14	145	172	2275
Köse	7	53	71	433
Torul	14	119	121	1092
Kürtün	27	198	177	1304
TOPLAM	124	5209	2268	16762

Tablo-57

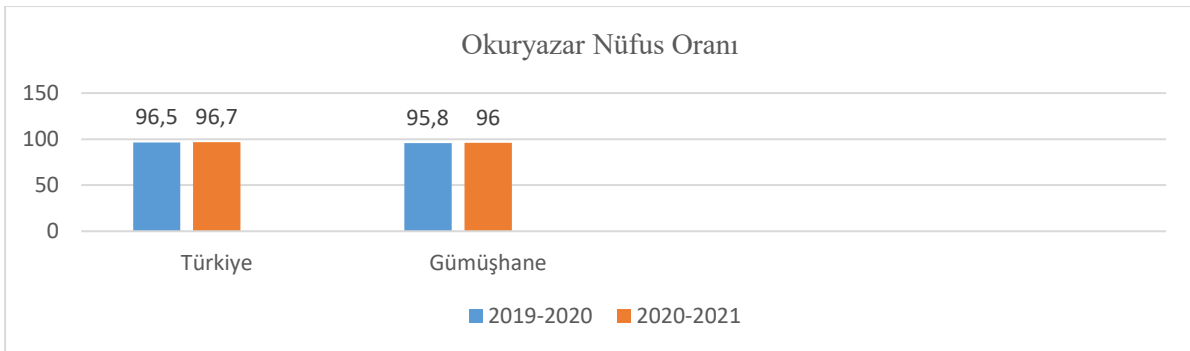
İldeki okullaşma oranlarına bakıldığında ilkokul okullaşma oranı %76,3, ortaokul okullaşma oranı %70,6, ortaöğretim okullaşma oranı ise %72,8’dir. İlde derslik başına düşen öğrenci sayıları bakımından ilkokul+ortaokul 12, ortaöğretimde ise 21’dir.

İlköğretim Okullaşma Oranı	%76,3
Ortaöğretim Okullaşma Oranı	%70,6
Ortaöğretim (Lise)	%72,8
18 Yaş Üzeri Yetişkinler Okur-Yazarlık Oranı (19-85+ yaşa göre)	%96,6

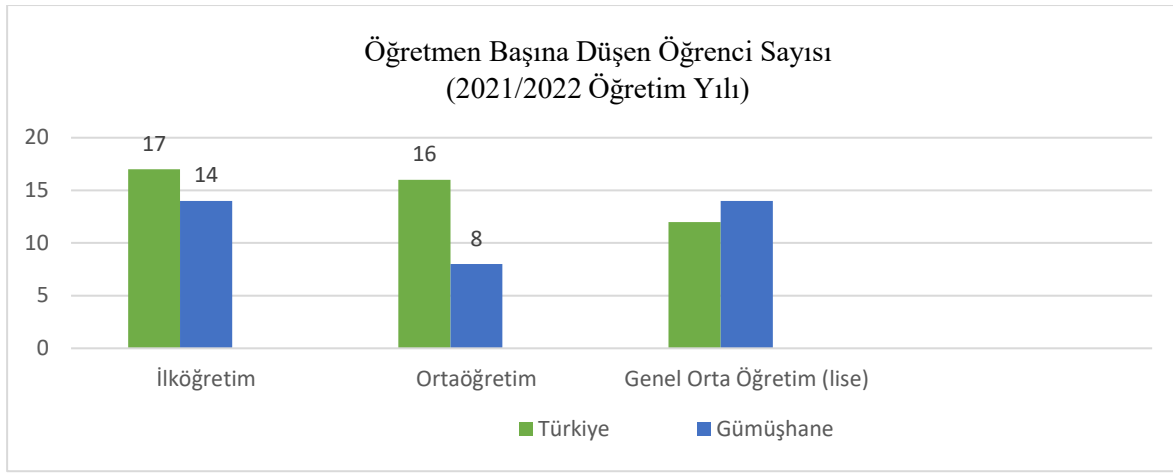
Tablo-58

İlde ayrıca 6 adet Halk Eğitim Merkezi ve bir adet Mesleki Eğitim Merkezi bulunmaktadır. Bu kurumlarda yer alan toplam 46 adet derslikte, 32 öğretmenle 128 adet kursiyere kurs verilmiştir.

İl genelinde 1414 adet meslek kursları, sosyal kültürel ve Okuma yazma kursları düzenlenmiş bunlara 38.567 kursiyer baş vurmuştur.

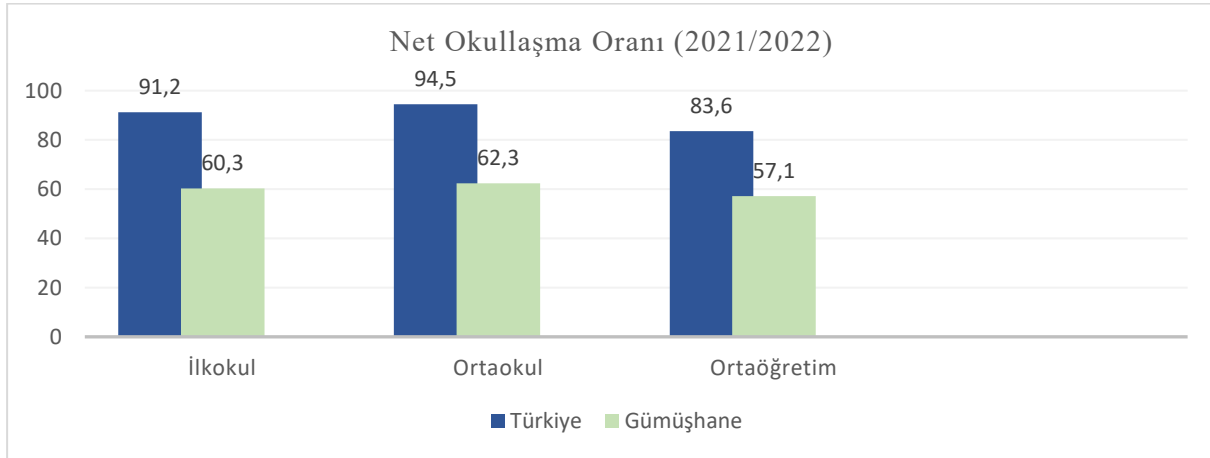
Grafik-20

Grafik-21

1-) EĞİTİM KURUMLARI	Birim	2022			
		Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı
Halk Eğitim Merkezleri	Adet	6	-	-	39
Çıraklık Eğitim Merkezleri	Adet	1	90	3	4
MERKEZ KELKİT		1	38	5	3

Tablo-59

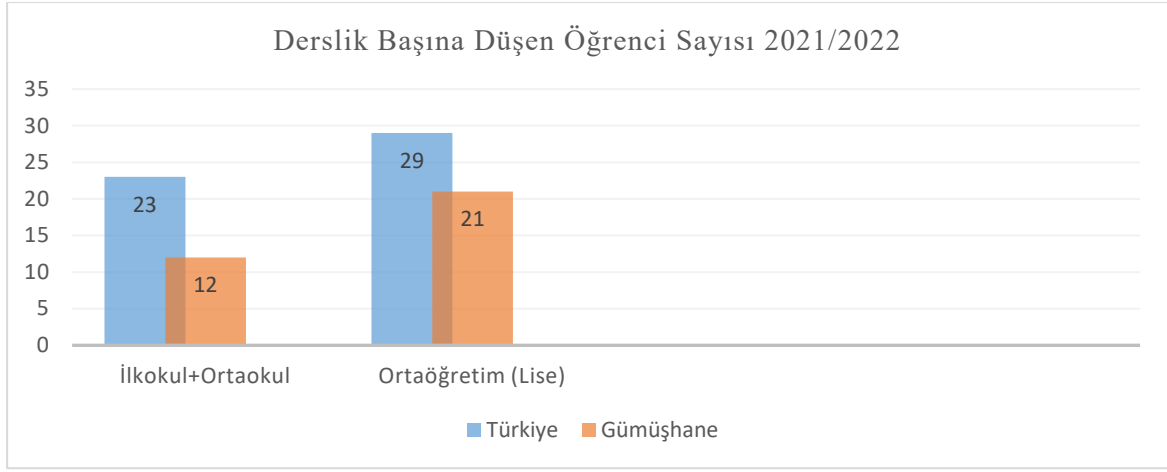

Grafik-22

Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı (2021/2022)

2-) DÜZENLENEN KURSLAR	Birim	2022	
		Kurs Adedi	Kursiyer Sayısı
Meslek Kursları	Adet	453	12169
Sosyal Kültürel Kurslar	Adet	906	26212
Okuma Yazma Kursları	Adet	55	186

Tablo-60

Grafik-23

Halk Eğitimi Merkezi Müdürlükleri Tarafından 2022 Yılında Açılan Kurs Sayıları

İLÇESİ	MESLEK KURSU SAYISI	MESLEK KURSU KURSIYER SAYISI	GENEL KURS SAYILI	GENEL KURSIYER SAYISI	OKUMA YAZMA KURS SAYISI	OKUMA KURSIYER SAYISI
MERKEZ	137	3476	273	7685	23	84
KELKİT	63	1352	208	5847	5	11
KÖSE	22	307	66	1072	2	3
ŞİRAN	114	4149	95	3724	12	62
TORUL	79	1987	138	4073	12	24
KÜRTÜN	38	898	126	3811	1	2

Tablo-61

İlimizde anaokulundan yükseköğretime kadar her kademedede eğitim hizmeti verilmektedir. İlimizdeki eğitim hizmetlerinin büyük bir kısmı devlet tarafından yapılmaktadır. Özel sektör tarafından faaliyet gösteren 2 adet özel eğitim kurumu bulunmaktadır.

İl genelinde 6 adet Halk Eğitim Merkezinde 453 adet Meslek, 906 adet Genel Kurs, 55 adet ise Okuma Yazma kursu düzenlenmiştir. Bu kurslara 38.567 kursiyer katılmış,

Gümüşhane genelinde 17 adet spor tesisi, 30 adet kulüp ve 13.380 sporcu mevcuttur. İl genelinde 9 adet Devlet yurtu, 4 adet özel bulunmakta olup, toplam yurt sayısı 13'dür. Bu yurtlarda yatak sayısı ise 9.064'dür.

Spor Tesisleri	Adet	Yatak sayısı
Spor Tesis sayısı	17	
Sporcu Sayısı	13380	
Spor Kulüp Sayısı	30	
Devlet Yurt sayısı	9	8492
Özel Yurt sayısı	4	572
Yapılan Etkinlikler	1257	

Tablo-62

Ulaşım

İlimizde toplam 496 km (305 km Devlet + 191 km İl) yol ağı bulunmaktadır. Devlet ve İl yollarının 471 km.si asfalt (%94), 15 km.si stabilize (%3), 6 km.si toprak (%1) ve 4 km. geçit vermez (%1) yoldur. Devlet ve İl yollarının 94 km'si BSK olup İlimiz sınırları içerisinde 105 km bölünmüş yol ile trafiğe açık 6.878 m. uzunluğunda toplam 15 adet tünel mevcuttur.

İlimiz yol standardının yükseltilmesi açısından toprak zeminli ve ham yol oranının azaltılması amacıyla ulaştırma sektörüne gereken önem verilmeli ve yeterli ödenek tahsis edilmelidir.

Gümüşhane İli Yol Uzunlukları ve Satış Cinsleri							
Yol Cinsi	Beton Yol	Asfalt	Stabilize	Toprak	Geçit vermez	Toplam	Asfalt(%)
Devlet Yolu	130	170	0	0	0	300	100
İl Yolu	6	222	3	9	9	249	83
TOPLAM	136	392	3	9	9	549	

Tablo-63

Gümüşhane ilinde 2022 yılı Motorlu kara taşıt verileri:

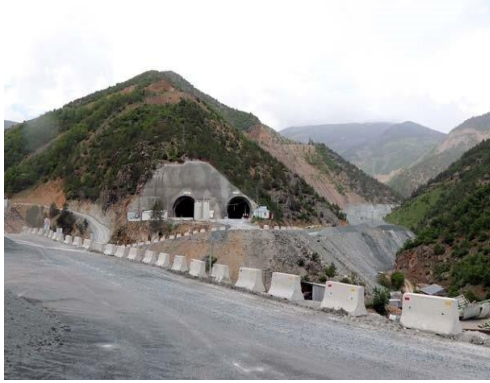
Gümüşhane'de trafiğe kayıtlı 26 bin 447 araç bulunurken, bu araçların 11 bin 607'si otomobil, 968'i minibüs, 197'si otobüs, 6 bin 341'i kamyonet, bin 465'i kamyon, bin 722'si motosiklet, 223'ü özel amaçlı araç ve 3 bin 924'ü ise traktörden oluşmaktadır.

	Bin Kişi Başına Otomobil Sayısı	Motorlu Kara Taşıtları Sayısı	Otomobil Sayısı
2022	81	26.477	11.607

Tablo-64

Zigana Geçidi

Kuzey Anadolu Dağları'nda, Gümüşhane ili sınırları içerisindeki bir geçittir. Rakımı 2032 metredir. Geçit Doğu Karadeniz coğrafi yapısı ile Orta Anadolu yaylaları arasındaki geçiş noktasında bulunur.

Trabzon-Gümüşhane karayolu üzerinde yapılan ve dönemin Başbakanı Binali Yıldırım tarafından temeli atılan Zigana Tünelinin Nisan 2023 ayı içerisinde açılması beklenmektedir. Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Köstere köyü mevkiyle Trabzon'un Maçka ilçesine bağlı Başarköy köyü arasında, her biri 14,5 kilometre ve toplam 29 kilometre uzunluğunda çift tünel şeklindedir. Yeni Zigana Tüneli ile Başarköy Vadisi'nden 1015 metre kotundan girilip, 1264 metre kotuna yüzde 3,30 eğimle tırmanılacak, yüzde 0,85 eğimle de inilerek, Köstere Vadisi'nden 1212 metre kotundan çıkacak tünelle Zigana Dağı geçilecektir.

Gümüşhane Bayburt Havalimanı İnşaatı

Gümüşhane'nin Köse ilçesi Salyazı köyünde, temeli dönemin başbakanı Binali Yıldırım tarafından atılan Gümüşhane-Bayburt Havalimanı'nda yapım çalışmaları sürdürülüyor. Yaklaşık 300 milyon liraya ihale edilen, yıllık 2 milyon yolcu kapasiteli havalimanının 2023 yılında tamamlanması beklenmektedir. Pist uzunluğunun 3 kilometre, genişliğinin de 60 metre olması ve 2 milyon yolcuya hizmet verilmesi beklenen Gümüşhane- Bayburt Havalimanı, özellikle sahil şeridinde hava şartları nedeniyle iniş yapamayan uçaklara da alternatif olacaktır.

4. Turizm Sektörü

Gümüş ve altın madenlerinin zenginliğinden ve tarihi İpek Yolu üzerindeki konumundan dolayı tarih boyunca önemli bir yerleşim yeri olan Gümüşhane, sahip olduğu eşsiz doğal güzellikleri, yer altı oluşumları, önemli mağaraları, 450'ye yakın yaylası, antik kentleri, tabiat parkı alanları, zengin flora ve faunası ile bakir bir turizm potansiyeline sahiptir. Sahip olduğu bu üstünlükler ilde sadece tek bir turizm çeşidini değil birçok farklı turizm çeşidini içerisinde barındıran çok yönlü bir turizm sektörü gerçekleştirebilmesine olanak sağlamaktadır. İlde tarihi, askeri, dini, kültürel, sivil mimari örnekleri ve anıtlar olmak üzere toplam 400 adedin üzerinde tescilli taşınmaz kültür varlığı ve arkeolojik ve doğal sit alanları bulunmaktadır.

Ziyaretçi sayısında yıllar içinde istikrarlı bir artış gözlenmekte olup 2022 yılındaki ziyaretçi sayısı 67.588'i yerli, 2.494'ü yabancı olmak üzere toplam 70.082 kişidir. İldeki özel sektör konaklama

tesisleri toplam kapasitesi 14 tesis, 346 oda ve 784 yataktır. Bunlara ilave olarak ilde toplam 120 oda, 241 yatak kapasiteli 8 adet kamu misafirhanesi bulunmaktadır. İlde faal durumda 5 adet seyahat acentesi bulunmaktadır.

İlimizde turizm potansiyeli mevcuttur. İlimizin doğal zenginlikleri ve güzellikleri, tarihi ve kültürel yapısı ili turizm açısından avantajlı hâle getirmektedir. 2022 yılı içerisinde ilimize gelen yerli turist sayısı 67.588 iken yabancı turist sayısı ise 2.494 olması hizmet sektörünün ne kadar önemli olduğunu açıkça göstermektedir. İlimizde 14 işletme ve bu işletmelere ait 346 oda ve 784 yatak bulunmaktadır.

İlimizin Turizm Potansiyeline İlişkin Sayısal Veriler

Turizm Yatak Belgeli	İşletme Sayısı	Oda kapasitesi	Yatak Sayısı
	14	346	784
Ziyaretçi Turist Sayısı	Yerli Turist Sayısı		Yabancı Turist Sayısı
	67.588		2.494

Tablo-65

Gümüşhane’de 1 adet müze, 9 adet halk kütüphanesi bulunmaktadır. Gümüşhane’de Kültür Merkezi bünyesinde yer alan sahnede gösteriler yapılmakta olup, salonlardaki koltuk sayısı toplam 350’e ulaşmıştır.

KÜLTÜREL VE SOSYAL KURUMLAR	SAYI
Müze	1
Kütüphane	9

Tablo-66

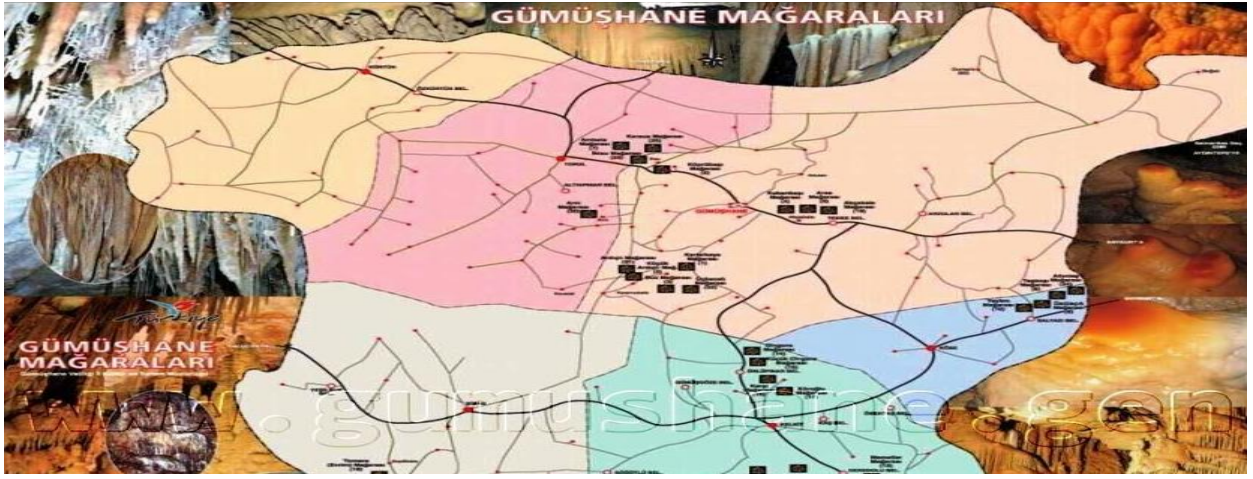
İlimizin Turistik Yerleri

Karaca Mağarası, Güvende Yaylası, Kazıkbeli Yaylası, Süleymaniye Mahallesi, Tomara Şelalesi, Olucak Köyü İmera Manastırı, Krom Antik Kenti, Sadak Köyü Satala Antik Kenti, Taşköprü Yaylası, Kadırğa Yaylası

İlimize Ait Turizm Alanları

- 1-Süleymaniye Kış Sporları Turizm Merkezi (Merkez Süleymaniye Mahallesi)
- 2-Zigana Kış Sporları Turizm Merkezi
- 3-Çakırgöl Kış Sporları Turizm Merkezi (Merkez Çorak Köyü)
- 4-Erikbeli Kış ve Kayak Sporları Turizm Merkezi (Özkürtün Beldesi Süme Mahallesi)

Kış Turizmi:

Zigana Kış Sporları Turizm Merkezi

Zigana Kış Sporları Turizm Merkezi, Karadeniz Bölgesi'ni, Doğu Anadolu Bölgesi'ne bağlayan karayolu yakınında ve Türkiye'nin en uzun tüneline (Zigana Tüneli 1850 m.) 3 km. uzaklıktadır. Gümüşhane il merkezine 40 km. Trabzon Havalimanı'na 55 km. mesafededir. Çevresi ormanlarla kaplı olan kayak merkezinde kayak alanları 1900-2500 m. Yüksekliklerinde ve alpin çayırlarla kaplıdır.

Kayak sezonu Aralık ayında başlar Nisan ayına kadar devam eder. Kar kalınlığı 100-150 cm. dir. Kayak merkezinde bir adet teleski, bir adet baby-lift tesisi bulunmaktadır. Tesisin uzunluğu 661 m., kapasite ise 843 kişi/saattir. Kayak pistinin genişliği 100-200 m., ortalama meyil % 20'dir. 40 yataklı kapasiteli bir kayak evi bulunmaktadır.

Yayla Turizmi

Zigana Yaylası

Gümüşhane-Trabzon yolunun 50. km. sinde bulunan Zigana Tüneli'ni geçtikten sonra 3,5 km. stabilize yolla ulaşılan Zigana Yaylası 2032 m. yüksekliktedir. Hava yolunu tercih edenler Trabzon-Zigana arası 50 km. asfalt yolu, otobüsle gidebilirler. Zigana Yaylası elektrik, içme suyu, 800 m. teleski kayak eğitimi tesisi ve telsiz-telefon haberleşme sistemine sahip olup, otel, lokanta, kır kahvesi, et lokantası, bakkal, kasap ve manav işletilmektedir.

Kazıkbeli Yaylası

Kürtün İlçesi Söğüteli Köyü sınırları içerisinde bulunan “Kazıkbeli yaylası” Merkez İlçeye 100 km uzaklıktadır. İlçeden yaylaya olan yolun son 50 km. si stabilize edilmiştir. Yaylada Özel Sektöre ait bakkal, manav, kır kahvesi, lokanta, otel, pansiyon, gibi tesisler mevcuttur. Elektrik ve telefon hizmetleri de verimlidir. Yayla sahası içerisinde doğal çim alanları, çim kayağı ve kamp, karavan turizmi için oldukça elverişlidir.

Çim kayağı ve kar kayağı yapılabilecek kayak parkur alanlarının oluşturulmasına oldukça müsait çim alanları mevcuttur. Yayla dağcılık ve kampçılık sporlarının yapılmasına oldukça müsaittir. Temmuz ayının ilk haftası Çarşamba günü başlayarak yaz süresince devam eden Yayla şenlikleri ve Yayla pazarı yöre için ekonomik açıdan katkı sağlayıcı niteliktedir.

Kadırga Yaylası

Kürtün ilçesi Özkürtün Beldesi Süme Mahallesi sınırları içerisinde olan “Kadırga Yaylası” Merkez ilçeye 90 km. mesafedir. Yolunun son 40 km’lik kısmı stabilize edilmiştir. Yaylada elektrik, telefon hizmetlerinin yanında otel, lokanta, kır kahvesi, bakkal, manav gibi yeme, içme ve konaklama tesisleri, bulunmaktadır.

Kadırga Yaylası’nda şenlikler her yıl temmuz ayının 3. Cuma günü başlar ve yaz mevsimi süresince her Cuma günü tekrarlanır. Yayla görsel ve estetik kaynak değerler açısından oldukça yüksek potansiyele sahiptir.

Taşköprü Yaylası

Yağmurdere bucağı Çorak köyü sınırları içerisinde bulunan Taşköprü Yaylası il merkezine yaklaşık 50 km. mesafededir. Yaylaya Gümüşhane-Yağmurdere yol güzergâhından ulaşılmaktadır. 50 km’lik yolun yaklaşık 40 km’si asfalt, geriye kalan 10 km’lik yol stabilize edilmiştir.

Yaylada özel sektöre ait oteller ve bungalov tipi evlerden oluşan konaklama tesisleri mevcuttur.

Yayla günübirlik turizme açık ve yeme içme tesisler yönünden oldukça müsait durumdadır. Yaylada alabalık tesisleri, marketler, kasaplar, kıraathaneler, fırınlar, lokantalar, manavlar, çay bahçeleri, PTT şubesi, cami, otopark, akaryakıt istasyonu, futbol sahası, oto tamirhanesi gibi tesisler bulunmaktadır.

Yayla sınırları içerisinde Çim ve Kar kayağına yönelik parkur alanı olarak değerlendirilebilecek yerler mevcuttur. Yayla ve çevresinin sahip olduğu doğal güzellikler, tarihi kalıntılar, zengin flora ve faunası, foto safari, video safari ve botanik turizmi için oldukça yüksek değerlere sahiptir.

Altıntaşlar (Kalis) Yaylası

Yayla'ya, Gümüşhane-Torul yolunun 15 km. sinde güneye, Şiran yoluna dönülerek, Hasköy, Gülaçar köyü üzerinden 40 km. asfalt, 12 km. toprak yol kat edilerek, özel araçlarınızla ya da kiralanacak araçlarla gidilebilmektedir.

Yol üzerinde yaylaya 6 km. mesafede bulunan Altıntaşlar Yaylasında elektrik, telefon ve tuvalet bulunmaktadır. Altıntaşlar deresinde bol miktarda alabalık bulunmaktadır.

Dere suyunun çıktığı Altıntaşlar Yaylası ağaç yetişme sınırında olup eskiden buradan altın madeni çıkarıldığı söylenmektedir.

Çampiknik ve Sultanmurat yaylaları Gümüşhane'nin diğer önemli yaylaları arasındadır.

Dağ ve Doğa Yürüyüşü

Torul ilçesinde yer alan Artabel Gölleri Tabiat Parkı, dinlenme yeri olarak kullanılan Limni Krater Gölü ve çevresi, Şiran ilçesinde eşsiz güzellikleri ile Tomara Şelalesi, il merkezine 2 km. mesafede bulunan Halgent Şelalesi, Tekke Köyünde bulunan Tekke Şelalesi, Kürtün ilçesindeki Kazıkbeli Yaylası ve çevresi Yağmurdere Bucağındaki Taşköprü Yaylası, Hamsiköy ve Zigana etekleri dağ ve doğa yürüyüşleri açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Tekke Şelalesi

Gümüşhane' de, doğal çevresi açısından da farklı ve eşsiz bir güzellik sunar. Labirenti andıran derin vadilerin içine sokulan bu topraklar bazen de şelaleler sürpriziyle karşımıza çıkar. Bu şelale Tekke Köyü Şelalesidir.

Tomara Şelalesi

SAKLI CENNETİN GÜR SESİ: TOMARA

70 dekarlık bir alana saltanatını kurup Gümüşhane'ye 1380 metre yükseklikten bakan Tomara Şelalesi, 2011 yılında Tabiat Parkı olarak kabul edilmiştir. Kaynağını yer altı sularından alan şelale, yaklaşık 25 metre ve 15 metre yükseklikten gür ve görkemli bir şekilde çağlayıp yolculuğuna dar ve derin bir vadiye kıvrılarak devam etmektedir. Dağın eteğindeki çok sayıda farklı kaynaktan fışkıran bu doğa harikası, yöre halkı tarafından "Kırk Gözeler" olarak ta adlandırılmakta, manzarası kadar efsaneleriyle de dikkat çekmektedir.

DOĞANIN GÖZYAŞLARI

Rivayete göre; “Seydibaba Köyü çobanı, öğle saatlerinde sürüsünü ıssız bir yerde yatırıp abdestini alıp, namazını kılmış. Sürüyü susuz bırakıyor diye çobanı dava eden köylüler, bir gün çobanı takip etmişler. Tam öğlen zamanı çoban yine aynı ıssız yere indirmiş. Elindeki değneğini toprağa vurmuş. Çıkan suyla kendisi abdest alıp namazını kılmış sürüsü de suyunu içmiş. Çoban namazını kıldıktan sonra köylünün kendisini seyrettiğini fark etmiş. Buna çok kızmış ve kavalını bir tarafa, bıçağının kılıfını diğer tarafa savurmuş. Biri Tomara Şelalesi’ne, diğeri ise Çam Oluk İlçesinin Mindaval Köyü’ne düşmüş. Kaval ile bıçak kılıfının düştüğü yerden sular fışkırmış.”

Sosyal ve kültürel aktivite tutkunları için halk oyunları, bayrak tepe yürüyüşü, Kros ve bisiklet yarışmaları, konser, müzik ve eğlence programlarını bünyesinde barındıran ve genellikle Temmuz ayının ilk haftası gerçekleştirilen “geleneksel Tomara Şelalesi Kültür ve Turizm Festivaline günün birinde yolunuzu düşürmenizi tavsiye ederiz.

YAPILABİLECEK AKTİVİTELER

Yayla gezileri, ekoturizm faaliyetleri, tarihi alan gezileri, doğa yürüyüşü, fotoğrafçılık, atv, bisiklet aktiviteleri yapılabilir.

Tabiat parkı içerisinde konaklama yeri bulunmamaktadır. En yakın konaklama Şiran ilçe merkezinde bulunmaktadır. Türkiye’nin tüm illerinden, yurtdışından, komşu ilçe ve köylerden günübirlik olarak ziyaretçi almaktadır. Sezon boyu Tabiat Parkını 150.000-200.000 arasında kişi ziyaret etmektedir.

ULAŞIM BİLGİLERİ: Seydibaba Köyüne 6 km, Sarıca Köyüne 7 km, Şiran ilçesine 23 km, Gümüşhane İline 113 km ve Trabzon İline ise 213 km mesafede bulunmaktadır.

Bisiklet Turizm

Kadırga Yaylası ve çevresindeki yaylalara bağlantı yolları ve arazi yapısı, Taşköprü Yaylası ve antik kentlere olan yol bağlantıları ile bisiklet turlarına uygun alanlara sahiptir.

Kamp ve Karavan Turizmi

BİR ZÜMRÜDÜN PARLAYAN YANSIMASI
Gümüşhane’nin önemli turizm alanlarından biri olan Limni Gölü, 2011 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. 2025 m yükseklikteki bu doğa harikası, 720 dekarlık bir zümrüt vadisinin tam orta yerinde, şehrin gürültüsünden kaçıp kendini dinlemek isteyen misafirlerine kapılarını açmaktadır. Sarı çam ve ladin ağaçlarının süslediği patikalarda dilediğinizce yürüyüş yapabilir ve doğanın cömertçe sunduğu temiz havadan istifade edebilirsiniz. A tipi mesire yeri olarak tescillenen Limni Gölü’nde orman köşkleri veya arzu edenler için çadırlı kamp alanları bulunmaktadır.

Biyoçeşitlilik açısından Doğu Karadeniz'in en zengin alanlarından biri olan Limni, bölgeye özgü 200'ün üzerinde bitki türü ve yemyeşil doğasıyla şirin atmosferi, kır lokantası, çok sayıda piknik masası, kamelyaları, çatılı seyir terasları ve çocuk oyun parklarıyla konuklarını beklemektedir. 2025 rakımında bulunan Tabiat Parkının içerisinde, orman ekosistemi, göl ekosistemi, çayır ekosistemi ve kaya ekosistemleri bulunmaktadır. Tabiat Parkının bulunduğu vadi biyolojik çeşitlilik ve endemik türler bakımından da oldukça zengindir.

Alan; sahip olduğu vadi ve orman manzarası, mevcut ağaçların oluşturduğu gölge unsuru, sahada mevcut gölün etrafındaki bitki örtüsü ve sergilediği eşsiz peyzaj güzellikleri ile gelen ziyaretçiler için ideal bir ortam oluşturmaktadır. Saha, arazi yapısı ve sahip olduğu manzara bütünlüğü içinde trekking yapmaya oldukça elverişlidir. Saha çadırli kamp için uygundur. Tabiat Parkında, orman köşkleri, kır lokantası ve günübirlik tesisleriyle ziyaretçilere hizmet verilmektedir. Alanın yakınlarında bulunan doğal maden suyu ve kayak tesisleri de Tabiat Parkının değerini arttırmaktadır.

YAPILABİLECEK AKTİVİTELER

Yayla gezileri, ekoturizm faaliyetleri, tarihi alan gezileri, doğa yürüyüşü, kış sporları, fotoğrafçılık, atv, bisiklet aktiviteleri yapılabilir.

ULAŞIM BİLGİLERİ

Zigana Köyüne 5.5 km. mesafede, Zigana Dağ Kayak Tesislerine 5.5 km, Torul İlçesine 16 km mesafede, Gümüşhane İline 40 km ve Trabzon İline ise 60 km mesafededir.

İKİSU MAĞARASI

İkisu Mağarası Torul Gümüşhane Kara yolu üzerinde bulunan İkisu köyünün Bahçecik Mahallesi üstündeki kayalık felez üzerindedir. Mağaraya Bahçecik Mahallesinden bir saatlik bir yürüyüşle ulaşılabilir. Mağaranın ağzının 90 derecelik dik kaya yüzeyinde olması girişi zorlaştırmaktadır.

ARDIÇLI MAĞARASI

Ardıçlı Mağarası Torul Kocadal Köyü Dörene Mahallesi yakınındaki Loncunos Harabelerinin biraz yukarısında üç bacak tepenin kayalık dik yamacındadır. Mağaraya Dörene Mahallesine gittikten sonra bir saatlik yol yürüyerek ulaşılır.

ALTINTAŞ MAĞARASI

İlimiz Köse ilçesi Altıntaş ve Yenice Köyleri arasında mağara sırtı mevkiindedir. Bu iki köyü birbirine bağlayan yoldan 5 dakikalık bir yürüyüşle mağaraya ulaşılabilir.

Diğer Mağaralar:

İlde bulunan diğer mağaralar ise şunlardır: Kartalkaya Mağarası, K. Ardıçlı Mağarası, Kabanbaşı Mağarası, Arsa Mağarası, Köprübaşı Mağarası, Ambela Mağarası, Taşbaşı Mağarası, Üstü Açık Mağarası, Yaylım Mağarası, İnönü Mağarası, Geremezini Mağarası, Mamatlar Mağarası, Cingora Mağarası, Küçük Cingora Mağarası, Karşı Mağara, Köroğlu Mağarası ve Kırkgöz Mağarası.

Antik Kentler

Santa Antik Kenti

Merkez ilçe Dumanlı Köyü sınırları içerisinde bulunan Santa, il merkezine 72 km mesafededir. Ana tur güzergâhından merkez ilçe Arzularkabaköy Beldesi istikametinde Yayladere Köyü yolu takip edilip Kosdan Dağı geçildikten sonra Taşköprü Yaylası'na, oradan da Santa'ya ulaşılır. 17. yüzyılda Rumlar tarafından kurulan yerleşim, dini, ticari ve kültürel açıdan önem taşımakla birlikte, Rum çeteleri tarafından sığınak olarak da kullanıldığı bilinmektedir.

Günümüzde "Arkeolojik ve Doğal Sit Alanı" olan Santa; "Binatlı, Terzili, Zurnacili, Piştovlu, İşhanlı, Çinganlı, Çakallı" olmak üzere yedi mahalle ve üç yüzü aşkın evden oluşmaktadır. Kentin her mahallesinde tümüyle taştan inşa edilen tek katlı konutlar ve en az bir kilise, her sokakta da bir çeşme mevcuttur.

Satala Antik Kenti

Kelkit ilçesinin 17 km. güneydoğusunda Sadak köyündedir. Yörede XV. Legio Apollinaris armalı tuğla parçaları bulunmasıyla, buranın antik Satala kenti olduğu kesinleşmiştir. Bizans tarihçisi Prokopius, kentin tepelerle çevrili bir ovada kurulduğunu, İmparator Iustinianus'un surları onarttığını bildirmektedir. Satala kenti, Roma Lejyon Kampı çevresinde kurulup, gelişmiş ve imparatorluk döneminde Latin kültür merkezi olmuştur. Satala Kalesi su kemerleri, tiyatro, agora ve diğer yapı kalıntıları kent ve çevresinde görülebilir durumdadırlar.

İmara Manastırı

İmera Manastırı, merkez ilçe Olucak Köyü sınırları içerisinde olup, il merkezine 38 km mesafededir. Arkeolojik Sit Alanı olan yerleşime İkisü Köyü, Karaca Mağarası yol ayrımından Yağlıdere Köyü istikametinden ulaşılır. Manastır, günümüze ulaşabilmiş en sağlam yapıtlardandır. Yapının yazıtında, 1350 tarihinde yapıldığı yazmaktadır. Manastır, köyün üst sırtındaki geniş bir alana yapılmıştır.

Dikdörtgen planlı yapının, şapeli ve bazı yapıları günümüze sağlam bir şekilde ulaşmıştır. Çevresi duvarlarla çevrili olan manastır birçok kez onarım geçirmiştir. Manastırın yakın çevresinde rahiplerin kaldığı konut yapıları mevcuttur. İmera Manastırı'nın, faaliyette olduğu dönemde önemli bir dini merkez olduğu bilinmektedir.

Canca Kalesi

İl merkezine 8 km mesafede olan Canca Kalesi'ne, Merkez Süleymaniye Mahallesi Vank Mevkiinden ve Kale Deresi denilen vadiden gidilir. Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde bu kaleden bahsetmektedir. Trabzon, Türkler tarafından 1461 yılında fethedildiğinde Kralın kızının bu kaleye sığınarak intihar ettiği nakledilen rivayetler arasındadır. Girişi batı yönünden olan kale, doğu-batı istikametinde arka arkaya üç bölümden teşekkül etmektedir. Çevresi 1.5 m kalınlığındaki burçlarla takviye edilmiştir.

Kov Kalesi

Kale, merkez ilçe Esenyurt (Kov) Köyü sınırları içerisinde ve il merkezine 21 km mesafededir. Kaleye Gümüşhane-Erzincan Devlet Karayolu üzerindeki merkez ilçe Pirahmet Köyü'nden hareketle 7 km'lik bir yolla ulaşılır. Kov kalesinin 2007 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Gümüşhane Valiliği'nin iş birliği ile restorasyonu yapılmıştır.

Kale ve civarı "Arkeolojik Sit Alanı"dır. Kov Kalesi, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin, halen ayakta duran en görkemli kalesidir. 1361 yılında III. Aleksios tarafından yapıldığı tahmin edilen kalenin, Selçuklu Dönemi'nde kullanıldığı bilinmektedir.

Kale, 130 metre yüksekliğinde bir ana kaya üzerine inşa edilmiş olup en yüksek noktasındaki rakım 1.760 m'dir. Kale, dikdörtgen planlı ve duvarları köşeli inşa edilmiş olup, yuvarlak ve düzgün burçlarla desteklidir. Dış kale ve iç kaleden oluşan yapıda, sarnıç ve mutfak gibi mekânlar da bulunmaktadır.

Atatürk Üniversitesi tarafından kale içi ve çevresinde yapılan yüzey araştırmalarında Ortaçağ ve yakın döneme ait keramik (seramik) parçaları bulunmuştur.

Keçikale

Kale, şehir merkezinin 20 km doğusunda, Gümüşhane-Bayburt anayolunun solunda yer almaktadır. Kalenin iki yolu vardır. Batı yönündeki yol daha kolaydır. Fakat giriş doğudandır. Kale, 2008 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Gümüşhane Valiliğince ortaklaşa restore edilmiştir. Çok sarp bir kayalık üzerine inşa edilen kale, 1560 metre yükseklikte, ana kaya üzerindedir. 78x27 metre ebatlarındaki kalenin duvarlarının yükseklikleri 5-15 metre arasındadır. Kalenin kuzey ve güney kesimlerinde su sarnıcı ve depolar yer almaktadır.

Gümüşhane Konakları

Gümüşhane'nin özgün mimarisinin en ilgi çekici unsurlarından biri eski konaklarıdır. Eski konaklar (sivil mimari örnekleri), milli kültürümüzde önemli bir yeri olan sanat ve kültür değerlerimizdendir. Türk konut mimarisinin bir parçası olan Gümüşhane Konakları'nın sanatsal yapısında, doğa şartlarının olduğu kadar inanç, örf, adet, gelenek, kültür gibi sosyal yaşamın da etkileri görülmektedir.

Gümüşhane Konakları; geniş bahçe içerisinde, iki ve üç katlı olarak, sokağa ve manzaraya karşı inşa edilmiştir. Yapı malzemesi olarak mahalli taş, kerpiç ve ahşap malzemeler kullanılmıştır.

Sarıçiçek Köy Odaları

Sarıçiçek Köy Odaları, il merkezine 38 km mesafede, merkez ilçe Sarıçiçek Köyü'ndedir. Köye, Gümüşhane-Bayburt ana tur güzergâhının 12. km'sinden sola ayrılan Arzularkabaköy Beldesi

IV. İSTİHDAM

Mal ve hizmet üretmek için şüphesiz emeğe ihtiyaç vardır. İstihdamın temel belirleyicisi yurtiçi mal ve hizmet talebidir. İstihdamı belirleyen diğer faktörler ise ihracat ve ithalat seviyeleridir. Bu faktörler birlikte ele alındığında; yurtiçi talebe ihracat ithalat farkı eklendiğinde GSYİH elde edilir. İstihdamın ilk belirleyicisi GSYİH'dir. Fakat üretimde kullanılan teknikler, işgücü maliyetleri ve kapasite kullanım oranları da istihdamın diğer belirleyicileridir.

SKK	Emekli Sandığı +Yeşil Kartlı	Tarım Sigortalısı	Bağ Kurlu	Sosyal Güv. Nüfusa Oranı (%)
52.595	47.247	7.669	17.554	87

Tablo-67

Sosyal Güvenlik kapsamında toplam 52.595 aktif sigortalı, Emekli Sandığı + Yeşil kartlı 47.247, Tarım Sigortalısı Sayısı 7.669 iken Bağkurlu Sayısı ise 17.554 dür. Sosyal Güvenlik kapsamında bulunan sigortalıların nüfusa oranı %87'dir.

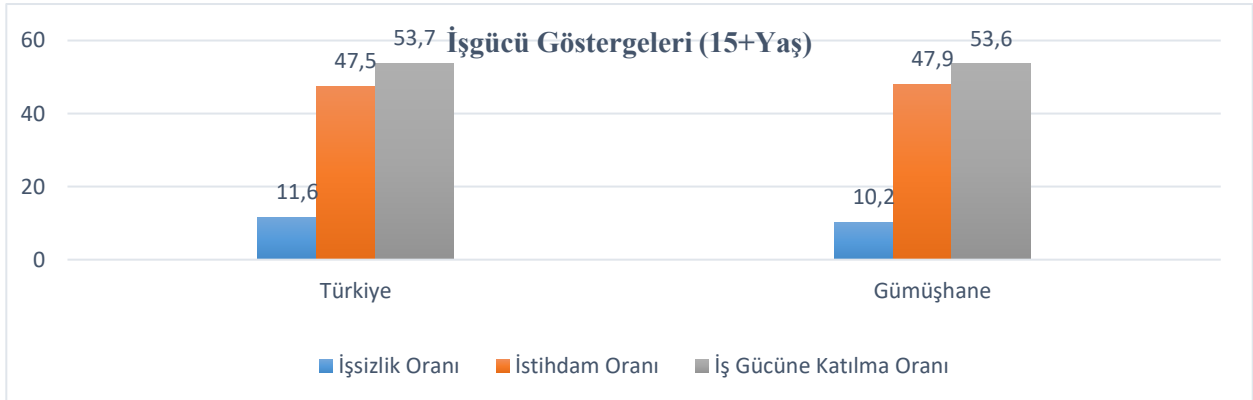
Gümüşhane ilinde bulunan küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşları 81 adet olup, bu işyerlerinde 1.780 kişi istihdam edilmektedir.

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	2.542
Kamu	266
Özel	2.276
Sigortalı Sayısı	29.826
Kamu	6.869
Özel	22.957

Tablo-68

Gümüşhane ilinde 2022 yılı itibariyle bildirim yapılmış 4a zorunlu sigortalı sayısı toplam 29.826 kişinin 6.869 kişisi kamuda 22.957 kişisi ise özelde istihdam edilmektedir.

Türkiye genelinde 2022 yılı istihdam oranı %47,5, işgücüne katılma oranı %53,7, işsizlik oranı ise 11,6 dır. İlimizde işgücüne katılma oranı %53,6'dır. İstihdam oranı %47,9, işsizlik oranı %10,2 olarak gerçekleşmiş ve Türkiye ortalamasının önemli ölçüde altında bir işsizlik oranı mevcuttur.

Grafik-24

2021 yılı işgücü istatistikleri bölgesel olarak sonuçlarına göre 15 yaş üstü nüfusun Gümüşhane ilinin içinde bulunduğu TR90 bölgesinin Türkiye ortalamaları ile kıyaslandığında; işgücüne katılım ve istihdam oranlarının Türkiye ortalamasının üzerinde, işsizlik oranının Türkiye ortalamasının altında olduğu görülmektedir.

Düzye	TR-90	Türkiye-TR
İstihdam Oranı %	49,7	45,2
İşgücüne Katılma Oranı %	55,1	51,4
İşsizlik Oranı %	9,9	12

Tablo-69

İstihdam edilenlerin toplam nüfusa oranı Türkiye’de %45,2 olarak gerçekleşirken TR90 bölgesinde bu oran %49,7 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla ilimizdeki istihdam oranı Türkiye ortalamasının biraz üzerindedir. İlimiz işsizlik oranlarının Türkiye ortalamasının altında olmasının temel sebepleri arasında, inşaat sektöründeki canlılık, istihdam oluşturma imkânlarının fazla olduğu maden sektörü ve bilişim sektöründeki yatırımların etkisi, toplum yararına çalışma programları ile oluşturulan ilave istihdamlar ve üniversitenin kurulması ile birlikte artan yeni yatırımlar gösterilebilir. Son yıllarda önemli ölçüde istihdam sağlayan yatırımlar da işsizliğin düşük düzeyde kalmasında etkili olmuştur.

2022 yılı Ocak- Aralık döneminde Gümüşhane Çalışma ve İş Kur Müdürlüğü verilerin göre 557 kadın, 775 erkek olmak üzere 1332 kişi işe yerleştirilmiştir.

2021 yılı Çalışma ve İş Kur Müdürlüğü Verileri

	Kadın	Erkek	Toplam
Toplam Başvuru sayısı	4.427	5.461	9.888
İşe Yerleştirme Sayısı	557	775	1332
Kayıtlı İş Gücü	5919	7646	13565
Kayıtlı İşsiz	3139	2876	6015

Tablo-70

2022 yılında İl İstihdam ve Meslek Eğitim Kurulunca alınan kararlara istinaden 55 adet işbaşı eğitim programı düzenlenmiş bu programa 102 kişi katılmış ve program sonunda 49 kişi istihdam edilmiştir.15 adet toplam yararına program düzenlenmiş bu programa 617 kişi katılmıştır.

2022 yılında 55 adet işbaşı eğitimi yararına olmak üzere toplam 70 adet program düzenlenmiştir. 15 adet Toplam yararına programa 617 kişi olup bunlardan 73 kişi işe yerleştirilmiştir.

2022 yılı işsizlik sigorta faaliyetleri

Kurs/ Program	Program ayısı	Katılımcı Sayısı		Toplam
		Erkek	Kadın	
Toplum Yararına Program	15	438	142	617
İş Başı Eğitim Kursu	55	55	55	110
Girişimcilik Eğitim Kursu	0	0	0	0
TOPLAM	278	394	495	889

Tablo-71

2022 Yılı aralık ayı sonu itibarıyla İşsizlik Sigortası Faaliyetlerine göre İşsizlik Ödeneği

Başvurusu Sayısı 1.565, İşsizlik Ödeneği hak eden sayısı 646, İşsizlik Ödeneği yapılan kişi sayısı 1.047, İşsizlik ödeneği miktarı ise 7.190.719 TL. dir.

Sektör	Belge sayısı	Yatırım Tutarı	İstihdam
01-Tarım			
02-Madencilik	1	1.473.207,500	192

03-İmalat	5	29.617.266	112
04-Enerji	2	81.755.234	16
05-Hizmet	1		40

Tablo-72

2022 Yılında faaliyet kolları itibariyle teşvik unsuru olarak öne çıkan madencilik, Enerji ve İmalat sektörleri öne çıktığı görülmekte ve bu sektörlerde 360 kişi istihdam edilmektedir.

İlimizin şehirleşme oranı, kişi başına gayri safi yurtiçi hâsıla, sanayi iş kolunda çalışanların toplam istihdama oranı bakımından Türkiye ortalamalarının altındadır. Tarım kolunda çalışanların toplam istihdama oranı ise Türkiye ortalamalarının üstündedir.

İşsizlik ödeneğine başvuran kişi sayısı	1.565
İşsizlik ödeneği hak eden kişi sayısı	646
İşsizlik ödeneği ödeme yapılan kişi sayısı	1.047
İşsizlik ödeneği ödeme miktarı	7.190.719

Tablo-73

*V. DEVLET
YATIRIMLARI*

İlimizde yapılan devlet yatırımlarının en önünde ulaşırmada yapılan yatırımlar gelmektedir. Gümüşhane ilinin çevre illere bağlayan yolların bölünmüş yol olması, ilden geçen araç sayısının artması ve ilimizde üretilen malların dış pazara gönderilmesi büyük önem arz etmektedir.

Yapılması planlanan - Tirebolu - Gümüşhane - Erzincan arası tren yolu hattının; toplam uzunluğu 330+670 kilometredir. Ortalama seyahat Erzincan-Gümüşhane arası 39, Gümüşhane-Trabzon arası 53, Gümüşhane-Tirebolu arası 33, Erzincan-Trabzon arası 1 saat 31 dakika olacaktır. Bu ise ilimiz yöresel ürünleri ile madenlerinin pazara ulaşımını kolaylaştıracak ve cazip hale getirecektir.

Gümüşhane İline Ait 2022 Yılı Sonu İtibariyle Projelerin Sektörel Dağılımı

Sektörün Adı	Proje Sayısı	Biten Proje Sayısı	Devam Edene Proje Sayısı	İhale Aşamasındaki Proje Sayısı	Başlanamayan Proje Sayısı
Tarım	133	32	47	44	10
İmalat Sanayi	4	1	3		
Enerji	1			1	
Ulaştırma	30		29		1
Eğitim	16	4	7		5
Turizm	11	4	6		1
Sağlık	2		1	1	
Diğer Kamu Hizmetleri	34	8	21		5
Genel Toplam	231	49	114	46	22

Tablo-74

Gümüşhane İlindeki Yatırımların 2022 Yılı Sonu İtibaren Sektörel Dağılımı

Sektörün Adı	Proje Sayısı	Proje Tutarı (₺)	Yıl Ödeneği (₺)	Yapılan Harcama (₺)	Oranı %
Tarım	133	4.613.939.842	275.049.839	274.224.850	%12,07
İmalat Sanayi	4	32.863.425	17.772.996	2.084.112	%21,98
Enerji	1	8.850.000	8.850.000	8.363.699	%94,51
Ulaştırma	30	12.798.929.427	1.667.848.060	1.415.615.060	%78,08
Eğitim	16	193.823.402	88.511.998	30.700.438	%27,48
Turizm	11	27.632.227	13.765.869	4.777.962	%43,47
Sağlık	2	27.944.420	27.507.114	18.268.253	%66,94
Diğer Kamu Hizmetler	34	681.610.817	151.068.942	148.268.090	%40,00
Genel Toplam	231	18.403.781.561	2.268.562.819	1.917.429.856	%60

Tablo-75

Grafik-25

Açılışının Nisan 2023 ayı içerisinde yapılması beklenen Zigana Tünelinin açılışıyla beraber bölgedeki insanların özellikle yaz aylarında serinlemek için ilimizde bol miktarda bulunan yaylalara akın edeceği ve yayla turizminin gelişeceği, doğu Anadolu'ya ve güneydoğu Anadolu'ya nakliye yapan firmaların bu güzergâhı kullanacağı, ilimizin başta Trabzon olmak üzere, Karadeniz pazarlarına olan mesafesi azalacak ve kara yolu ulaşımı güvenli hale gelecektir.

Kelkit, Şiran ve Köse ilçelerinde tarım arazilerinin fazla olması ve yöre halkının tarımla uğraşması nedeniyle, sulama amaçlı birçok gölet yapılarak arazinin sulanması ve tarım ürünlerinin daha kaliteli ve pazar payının yüksek olmasına neden olacaktır. Ayrıca, akarsular üzerinde yapılan hidroelektrik enerji üretim santralleri ilimiz ekonomisine katkı sağlamaktadır.

Kırıntı Göleti

Çamur Göleti

VI. DEVLET YARDIMLARI

Esnaf ve sanatkârlar; başta esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifi aracılığı ile Halk Bankası'ndan, KOSGEB kredi ve desteklerinden, Kredi Garanti Fonu A.Ş' nin kefaletiyle verilen kredilerden faydalanabilmektedir. Ekonomik durumu iyi olan esnaf ve sanatkârlar ayrıca ticari kredi de kullanabilmektedir.

Esnaf ve sanatkârlara Türkiye Halk Bankası'nca kullanılan kredi türleri; uluslararası nakliyecilere destek kredisi, iskonto kredisi,

işletme kredisi, tesis kredisi, şoför taşıt edindirme kredisi, şoför esnafına taşıt onarım kredisi, aylık eşit taksitli işletme kredisi teminat mektubu kredisidir.

Esnaf ve sanatkârlar; başta esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatifleri aracılığı ile Halk Bankasından, KOSGEB kredi ve desteklerinden, Kredi Garanti Fonu A.Ş' nin kefaletiyle verilen kredilerden faydalanabilmektedir. Ekonomik durumu iyi olan esnaf ve sanatkârlar ayrıca ticari kredi de kullanabilmektedir.

İl ve ilçelerimizde kurulu bulunan esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerince esnaf ve sanatkârlarımıza 2022 yılı içerisinde sağlanan kredi miktarlarına ilişkin sayısal veriler aşağıya çıkarılmıştır.

Esnaf ve Sanatkârlar Kredi Kefalet Kooperatifi Sayısı	Yıl	Ortak Sayısı	Kredi Kullanan Ortak Sayısı	Oran %	Kredi Miktarı (₺)
	2022	2608	913	35	185.167.735,90

Tablo-76

İl ve ilçelerimizde 6 adet Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi bulunmaktadır. İlimiz genelindeki esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerine Halk Bankası aracılığı ile 2022 yılı içerisinde 185.167.735,90 TL kredi kullanılmıştır. Toplam 2608 ortağı bulunan kooperatiflerin 913 ortağı kredi kullanmıştır. Kredi kullananların oranı 2021 yılın göre artmıştır.

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere, esnaf ve sanatkârlar kredi ve kefalet kooperatiflerine kayıtlı 2608 ortaktan yüzde 35 'i kredi kullanmış yüzde 65'i ise kredi kullanmamıştır.

Türkiye Halk Bankası esnaf ve sanatkâr ile KOBİ'lere en büyük kredi desteği sağlayan kamu bankasıdır.

KOSGEB tarafından ilimiz esnaf ve sanatkârlarına 2022 yılı içerisinde verilen destek miktarlarına ilişkin sayısal veriler aşağıya çıkarılmıştır.

Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı		
Yıllar	İşletme Adedi	Miktarı
Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı	319	54.890.000,00

Tablo-77

KOSGEB tarafından 2022 yılı içerisinde Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek programı çerçevesinde 319 işletmeye 54.890.000,00 TL destek verilmiştir.

2022	İşletme Adedi	Destek Miktarları (TL)
Yurt Dışı Pazar Destek Programı	1	151.583,00
Geleneksel Girişimci Destek programı	57	385.000,00
İleri Girişimci Destek Programı	28	1.740.684,00
İşletme Geliştirme Destek programı	30	432.350,00
Yurt Dışı Pazar Destek Programı	1	20.745,00
İşgem Destek Programı	1	36.440,00
TOPLAM	118	2.766.802,00

Tablo-78

KOSGEB tarafından 2022 yılı içerisinde 118 işletmeye toplam 2.766.802,00 TL kredi hacmi oluşturulmuştur. İleri Girişimci Destek programı kapsamında 28 işletmeye 1.740.684,00 TL destek sağlandığı ve Geleneksel Girişimci Destek Programında ise 57 işletmeye 385.000,00 TL kredi desteği sağlanmıştır.

DEVLET TARAFINDAN VERİLEN DESTEK VE TEŞVİKLER

A-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Sanayiciler verilen destekler.

1.AR-GE Merkezleri

En az 15 tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli gerekmektedir.

Ancak, Sınıflaması (NACE Rev. 2)'na göre aşağıda belirtilen sınıflarda yer alan sektörler için 30 olarak uygulanır.

a) C- İmalat başlığı altında yer alan:

29- Motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı bölümü altındaki tüm sınıflar,

30- Diğer ulaşım araçlarının imalatı bölümü altındaki aşağıdaki sınıflar

30.30- Hava taşıtları ve uzay araçları ile bunlarla ilgili makinaların imalatı,

30.40- Askeri savaş araçlarının imalatı,

30.91- Motosiklet imalatı,

30.99- Başka yerde sınıflandırılmamış diğer ulaşım ekipmanlarının imalatı.

2. Rekabet Öncesi İşbirliği Projeleri

Rekabet Öncesi İşbirliği projesinden önce, “Stratejik İşbirliği” kavramının iyi tanımlanması ve aynı sektörde veya birbiriyle bağlantılı sektörlerde faaliyet gösteren işletmeler arasında yaygınlaştırılması gerekmektedir.

3. Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı (BROP)

Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında yürütülmekte olan BROP ile hedef bölgedeki illerden gelecek başvurular doğrultusunda proje finansmanı sağlanması amaçlanmaktadır. KOBİ’lerin direk başvurusuna hâlihazırda açık olmayan programa, hedef bölgede yer alan kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra KOBİ’lerin ortak çıkarlarını korumak gibi bir misyonları da bulunan oda, birlik ve borsa benzeri kuruluşlar da başvurabilmektedir. Program

kapsamında, belli bir sektördeki tüm KOBİ'lerin ortak faydasına yönelik projeler hayata geçirilmektedir. Projelerin en fazla %85'ine kadar finansmanı AB'den, geriye kalan kısmı ise Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı merkez bütçesinden karşılanmaktadır

B-Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB)

Ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek amacıyla kurulmuştur.

1-Girişimcilik Desteği

Geleneksel Girişimci Destek Programı= 65.000 TL: ye kadar

İleri Girişimci Destek Programı =375.000 TL.

Girişimcilik Destek Programı =150.00

2- AR-GE Teknolojik Üretim ve Yerleştirme Destekleri.

Endüstriyel Uygulama Destek Programı=818.00

Stratejik Ürün Destek Programı=6.000.000

AR-GE ve İnovasyon Destek Programı=750.00

KOBİ TEKNOYATIRIM- KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı =6.000.000

3-İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasııysu Destekleri

Yaşayan Kültür Mirası İşletmeler Destek Programı =250.000

İşletme Geliştirme Destek Programı=1.310.000

Yurt Dışı Pazar Destek Programı=300.000

İş Birliği Destek Programı= 10.000.000

Yurt Dışı Hızlandırıcı Destek Programı =50.000-250.00 Dolar

4- KOBİ Finansman Destekleri

KOBİ Finansman Destek Programı=2.500.000

Sebze ve Meyve Soğuk Zincir Finansal Kiralama Destek Programı=750.000

5- İŞGEM/TEKMER Destekleri

TEKMER Destek Programı=6.000.000

İŞGEM/TEKMER Programı=3.800.00

6-Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri

Teknik Danışmanların Yetkilendirilmesi ve Teknik Danışmanlık Hizmetleri: Küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman, uluslararasılaşma, teknoloji/yenilik/dijitalleşme ve büyüme alanlarında mevcut durumlarını analiz etmek, ihtiyaçlarını belirlemek, sorunlarına çözüm aramak, beceri ve kabiliyetlerini geliştirmek ve yurt içi ve yurtdışı pazarlarda rekabet edebilir düzeye gelebilmelerini sağlamak için Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) tarafından sağlanan destekler kapsamında yararlanacakları danışmanlık hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerin esaslarını düzenlemektir.

7- Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı

Mikro ve Küçük İşletmelere Hızlı Destek Programı: **İmalat ve bunun tamamlayıcısı olan öncelikli sektörler** ile COVID-19 salgını etkilerinin nispeten yüksek olduğu **bazı hizmet ve ticaret sektörlerindeki** mikro ve küçük işletmelerin faaliyetlerini sürdürmeleri ve geçmiş dönem ortalama istihdam seviyelerini koruyarak yeni personel istihdam etmelerini sağlamaktır.

Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu TÜBİTAK Tarafından Sağlanan Tüm Destekce Burslar

1. Sanayi AR-GE Proje Destekleri
2. Akademik AR-GE Destekleri
3. Bilim ve Toplum Proje Destekleri
4. AB Çerçeve Programı Destekleri
5. İkili ve Çoklu İşbirlikleri
6. Bilim İnsanı Destekleme Daire Başkanlığı (BİDEP) Destek Programları

F- Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı (Ttgv)

Proje Destekleri

Antalya Endüstriyel Simbiyoz Projesi

Dap Girişimcilik Ve Yenilikçilik İhtiyaç Analizi Projesi

Teknoloji Transfer Hızlandırıcı

İleri Teknoloji Projeleri Desteği

C-Ticaret Bakanlığı

1.İhracat Sektörüne Yönelik Sağlanan Destekler

İhracat Destekleri-Destek Mevzuatı:

014-8 Sayılı Pazara Giriş Belgelerinin Desteklenmesine İlişkin Karar,
2014-6 Sayılı Tarımsal Ürünlerde İhracat İadesi Yardımlarına İlişkin Karar,
2014-4 Sayılı Sektörel Nitelikli Uluslararası Yurt içi Fuarların Desteklenmesine İlişkin Karar,
2012-4 Sayılı Döviz Kazandırıcı Hizmet Ticaretinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ,
2012-3 Sayılı Teknik Müşavirlik Hizmetlerine Sağlanacak Devlet Yardımları Hakkında Tebliğ,
2011-1 sayılı Pazar Araştırması ve Pazara Giriş Desteği Hakkında Tebliğ,
2010-8 Sayılı Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ

Uygulama Usul ve Esaslar:

2010-6 Sayılı Yurt Dışı Birim, Marka ve Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ ile Uygulama Usul ve Esasları,
2009-5 Sayılı Yurt Dışında Gerçekleştirilen Fuar Katılımlarının Desteklenmesine İlişkin Tebliğ ile Uygulama Usul ve Esasları,
2008-2 Sayılı Tasarım Desteği Hakkında Tebliğ ile Uygulama Usul ve Esasları,
2006-4 Sayılı Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması ve Türk Malı İmajının Yerleştirilmesi ve Turquality®'nin Desteklenmesi

2. Hizmet Sektörüne Yönelik Sağlanan Destekler

3.Yatırım Sektörüne Yönelik Sağlanan Destekler

D-Tarım ve Orman Bakanlığı

1. Alan Bazlı Tarımsal Destekleri
2. Fark Ödemesi Destekleri
3. Hayvancılık Destekleri
4. Diğer Tarımsal Amaçlı Destekleri

TEŞVİKLER

1-Ticaret Bakanlığı

2-Kültür ve Turizm Bakanlığı

3-Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

1. Küçük Sanayi Siteleri Teşvikler
2. Endüstri Bölgelerinde Uygulanan Teşvikler
3. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Uygulanan Teşvikler
4. Organize Sanayi Bölgeleri Teşvikleri

4-İşkur

1. Aktif İstihdam Programları
2. Pasif İstihdam Programları
3. SGK Prim Teşviki Uygulaması

5- Gelir İdaresi Başkanlığı

Kanunlarına Göre Vergisel Teşvikler

- 193 Sayılı Gelir Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Teşvikler
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda Yer alan Vergisel Teşvikler
- 3065 Sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Teşvikler
- 4325 Sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde Ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde İstihdam ve Yatırımların Teşviki Hakkında Kanunda Yer Alan Vergisel Teşvikler
- 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Teşvikler
- 492 Sayılı Harçlar Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Teşvikler
- 5084 Sayılı Yatırımların Ve İstihdamın Teşviki Kanunu'nda Yer Alan Vergisel Teşvikler

VII. DESTEKLENEN SEKTÖRLER

- Hâlihazırda devlet tarafından desteklenen sektörler; esnaf ve sanatkârlar ile tacirler, üretime yönelik işletmeler (bunların başında pestil ve köme üretimi gelmektedir) ile bu işletmelerin AR-GE danışmanlık hizmetlerine yönelik desteklemeler ile organik tarımsal faaliyetler desteklenmekte olup, söz konusu kesim ilimiz ekonomisinin lokomotifi durumundadır.
- Ülke genelinde olduğu gibi ilimiz özelinde de esnaf ve sanatkârlar ile tacirlerin, desteklenmesine devam edilmeli, üretime yönelik işletmeler ile son dönemlerde büyük bir atak yapılan turizm sektörünün de desteklenmesi ilimiz ekonomisinin gelişmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.
- İl ve ilçelerimizde bulunan ve kapatılmaya yüz tutmuş el sanatlarıyla meşgul olan sanatkârlarımızın desteklenmesi hem bu sanatların yaşatılması hem de bu işlerle iştigal eden insanlarımızın yaşadıkları yörelerde hayatlarını istihdam etmelerine katkı sağlayacaktır. Böylelikle söz konusu el sanatları gelecek nesillere aktarılacak ve köylerden kentlere göçün önüne geçilmiş olunacaktır.

İlimizin Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler aşağıya çıkarılmıştır.

Entegre Damızlık Hayvancılık
Su Ürünleri Yetiştiriciliği
Gıda Ürünleri ve İçecek İmalatı
Tekstil Ürünleri İmalatı
Giyim Eşyası İmalatı
Bavul, El Çantası İmalatı

Ağaç ve Mantar Ürünleri İmalatı
Kağıt ve Kağıt Ürünleri İmalatı
Kimyasal Madde ve Ürünlerin İmalatı
Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
Demir-Çelik Dışındaki Ana Metal İmalatı
Metal Elektrikli Makine ve Cihazları İmalatı
Metal Eşya, Makine ve Teçhizat İmalatı
Muhasebe ve Bilgi İşlem Makineleri İmalatı
Radyo, Televizyon, Haberleşme Teçhizatı ve Cihazları İmalatı
Tıbbi Aletler Hassas ve Optik Aletler, Motorlu Kara Taşıtı ve Yan Sanayi İmalatı
Motosiklet ve Bisiklet Üretimi
Mobilya İmalatı
Oteller ve Öğrenci Yurt Hizmetleri
Soğuk Hava Deposu Hizmetleri
Lisanslı Depoculuk
Eğitim Hizmetleri
Hastane Yatırımı ve Huzurevi Hizmetleri
Akıllı Çok Fonksiyonlu Teknik Tekstil ve Seracılık

VIII. SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ekonomik istikrarın sağlanması, yatırım, üretim ve istihdam artışı için temel şarttır. Devletin denetleyici ve gözetici fonksiyonlarının geliştirilmesi, kalkınmada temel role sahip özel sektör yatırımları için gerekli makroekonomik istikrarın oluşturulması, temel eğitim ve genel sağlık hizmetleri gibi toplumsal hizmetlere ve alt yapı hizmetlerine gereken yatırımların yapılması, çevrenin korunması politikalarının ve korunmaya muhtaç, yaşlı, güçsüzler ile kimsesizler, çocuklar ve yoksullara yönelik oluşturulan sosyal yardım politikalarına devam edilmeli.

Rant ekonomisinden üretim ekonomisine geçilmeli, üretken bir ekonomi yapısı oluşturulmalı, ekonomik büyüme stratejisi yatırım ve üretimi hedef almalıdır. Bu amaçla, yatırım ihtiyaçlarını giderecek ve ulusal rekabet gücünü artıracak bir eylem programı hazırlanıp yürürlüğe konmalıdır.

Özellikle, ilimiz girişimcilerinin mevcut durumunu ortaya koymak amacıyla bir SWOT analizi yapılmalı. SWOT analizi çerçevesinde kesimin güçlü yanları, zayıf yanları, kesimin önündeki fırsatlar ve tehditler beyin fırtınası metoduyla ortaya konulmalıdır. Daha sonra bu veriler ışığında bu kesime yönelik stratejik amaçlar ve bu stratejik amaçlara hizmet edecek eylem ve projeler belirlenmelidir. Çalışma sonucunda elde edilecek raporlar ışığında ilin strateji ve eylem planı hazırlanmalı ve buradaki hedefler doğrultusunda yeni projeler ve stratejiler geliştirilmelidir.

Türkiye’de bölgesel bazdaki gelir dağılımındaki dengesizliği mükellef sayılarında da görmek mümkündür. Milli gelirden en az payı alan illerden biri olan ilimizdeki kurumlar vergisi mükellefi sayısını artırabilmek için basit usule tabi esnaf ve sanatkârlar teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Vergi politikaları uygulanırken kısa vadeli tedbirler almak yerine uzun vadeli stratejiler belirlenmelidir.

Eğitimin işgücü talebine olan duyarlılığının artırılması amacıyla hazırlanacak olan hayat boyu eğitim stratejisi dikkate alınarak, ekonominin talep ettiği alanlarda insan gücü yetiştirilmeli ve eğitim ile işgücü piyasası daha esnek bir yapıya kavuşturulmalıdır.

İlimizde öncelikle uzun perspektifli bir sanayi stratejisi ve bu strateji ile uyumlu esnaf ve sanatkâr ile tacir stratejisi belirlenmeli ve teşvikler bu stratejilere uygun olarak verilmelidir. Teşvik uygulamalarında genel teşvikler yanında, ölçeğe, sektöre ve bölgesel-yerel özelliklere dayalı teşviklere de yer verilmelidir. Birçok ülkede esnaf ve sanatkâr ve mikro işletmelere yönelik hibe şeklinde Devlet destekleri verilmektedir. Devlet destekleri bu anlamda çeşitlendirilmelidir.

Verilen teşvikler takip edilmeli ve fayda-maliyet analizi yapılmalıdır. Teşviklerin dağıtılması ve takibinde aracı ve destekleyici mekanizma olarak meslek kuruluşlarından yararlanılmalıdır.

Bu raporda; ilin ekonomik görünümüne yönelik temel sorunları, mevcut durum analizi ekseninde ortaya konulmaya çalışılmış olup, girişimcilerin ekonomik gücünü ve vizyonlarını arttıracak, ülkemizin 2023, 2053 ve 2071 hedefleri ile Avrupa Birliğine tam üyelik sürecinden olumlu anlamda etkilenmelerini sağlayacak çözüm, sistem ve model önerilerin geliştirilmesinin faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Gümüşhane Üniversitesi

Gümüşhane Valiliği (İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü)

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası

Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası

Gümüşhane Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği

İl Sağlık Müdürlüğü

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü

Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

Çalışma ve İş Kurumu Müdürlüğü

İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

TUIK

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA)

KOSGEB İl Müdürlüğü

Karadeniz İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

2022 Yılı Esnaf ve Sanatkârlar Raporu

**T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
GÜMÜŞHANE TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ
Karaer Mahallesi Hükümet Binası Kat:4
GÜMÜŞHANE**

**Tel. +90 (456) 213 4041
Faks + 90 (456) 213 3529**

**www.ticaret.gov.tr
www.gumushane.ticaret.gov.tr
E-mail: gumushane.tim@ticaret.gov.tr**

